

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Соціально-гуманітарний факультет

Кафедра психології та соціальної роботи

Кваліфікаційна (магістерська) робота на тему:

**Соціально-психологічне моделювання молоддю ситуації «перемоги
України у війні з росією»/Socio-
psychological modeling by young people the situation of**

«Ukraine's victory in the war with russia»

Спеціальність 231 Соціальна робота

Освітня програма «Соціальна робота»

Освітній рівень вищої освіти – магістр

Виконала:

студентка групи СРм-21

Пелих Дмитро

Науковий керівник:

доктор психологічних наук, професор

Шандрук Сергій Костянтинович

Тернопіль 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ	8
1.1. Основні наукові підходи до тлумачення поняття «соціально-психологічне моделювання»	8
1.2. Вікові та психологічні особливості молоді як особливої соціальної групи	17
1.3. Основні чинники та умови соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»	28
Висновок до розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ МОЛОДДЮ СИТУАЦІЇ «ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ У ВІЙНІ З РОСІЄЮ»	37
2.1. Методичний інструментарій соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»	37
2.2. Аналіз результатів соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».....	44
2.3. Рекомендації щодо оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».....	58

Висновок	до	розділу
2.....		66
ВИСНОВКИ.....		68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		71
ДОДАТКИ.....		78

ВСТУП

Актуальність дослідження соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» обумовлена низкою значущих соціальних і психологічних факторів, що зумовлюють важливість розуміння процесів формування уявлень про перемогу серед молодих людей в умовах війни та післявоєнного періоду. Війна з росією, що триває вже кілька років, не лише змінює фізичну, економічну та політичну структуру країни, але й глибоко впливає на психіку та світогляд громадян, зокрема молоді. В таких обставинах важливо вивчити, як молоді люди сприймають можливу перемогу, яке значення вони надають цьому поняттю, як це впливає на їхню поведінку, соціальні установки і психологічні реакції. Проблема соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України» є значущою також тому, що у молодіжній свідомості формується нове розуміння майбутнього, яке пов'язане з перемогою, її наслідками та можливими перспективами для розвитку країни.

Зазначимо, що у молодіжних колах ідея перемоги над росією є важливим інструментом для мобілізації і підтримки морального духу, однак без глибокого аналізу соціально-психологічних аспектів такого моделювання може виникнути ризик створення ілюзорних або нереалістичних уявлень про післявоєнний період. Це, в свою чергу, може вплинути на те, як українська молодь буде

готуватися до майбутнього, яку роль вона буде готова відігравати в процесах відновлення країни. Розуміння того, як молоді люди сприймають і моделюють можливу перемогу, дозволить прогнозувати поведінкові реакції у післявоєнний період, а також розробити стратегії підтримки і адаптації молоді до нових умов.

Особливо важливою є роль соціально-психологічного моделювання в контексті рефлексії про перемогу, оскільки в умовах війни й постійного стресу молоді люди можуть відчувати необхідність створення певних ідеалізованих моделей майбутнього, щоб допомогти собі впоратися з переживаннями і непевністю. Проте такі моделі можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки, в залежності від того, наскільки вони будуть адекватними до реальних умов і процесів, які відбудуться після завершення конфлікту. У зв'язку з цим вивчення соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації перемоги є важливим напрямом досліджень, що дозволяє оцінити ступінь готовності молоді до змін у суспільстві, її психоемоційний стан, а також те, як ці моделі перемоги над росією можуть вплинути на соціальну стабільність та гармонійний розвиток України, її суспільства в післявоєнний період.

Україна перебуває у стані війни з росією вже більше одинадцяти років, а в глобальному контексті – із 1654 року, і ця війна стала важливою віхою у житті всієї нації, зокрема для молоді. Оскільки війна триває, і її результати невідомі, у свідомості молодих людей формується специфічна картина майбутнього. Питання, яке молодь ставить перед собою, стосується того, що саме буде після перемоги. Як буде виглядати «новий» мир в Україні після завершення військового конфлікту? Як зміститься суспільний устрій і які соціальні процеси відбудуться в поствоєнному періоді? Такі запитання мають важливе значення для молоді, адже від того, як вони будуватимуть свої моделі майбутнього, залежить їхня готовність до участі у відновленні країни, а також їх соціально-психологічне самопочуття і загальний рівень морального духу.

Аналіз наукової літератури (А. Антонюк, А. Бойчук, О. Бондар, М. Галів, В. Головенько, І. Дідух, Т. Захаріна, Н. Задорожний, В. Ільницький, С. Котловий, Н. Левченко, О. Литвинова, О. Лісовець, І. Лук'яненко, І. Пєша, С.

Плохій,

Я. Жаліло, О. Резнікова, М. Савельчук, О. Файчук, С. Харченко, Л. Якубова та ін.) показує, що оскільки молодь, як соціальна група, має значний вплив на подальший розвиток суспільства, і саме їй належить важливе місце в соціальних процесах після війни, тому вивчення того, як вона моделює можливу перемогу, дозволить зрозуміти не тільки очікування щодо соціальних змін, але й рівень адаптації молодих людей до нових реалій. Якщо моделювання перемоги буде сприйнято як реалістичне, зважене на всі перелічені обставини, молодь буде готова активно долучатися до відновлення і розвитку країни. Якщо ж її уявлення про перемогу будуть надмірно ідеалізованими або знеособленими, це може призвести до розчарувань і соціальних конфліктів у післявоєнний період.

Одним з ключових аспектів соціально-психологічного моделювання є дослідження того, як і чому молодь створює певні уявлення про перемогу, чим уявлення обґрунтовані і як вони формуються в умовах постійної інформаційної боротьби, дезінформації та впливу медіа. Молодь сьогодні дуже активно використовує соціальні мережі та інші цифрові платформи для комунікації, поширення ідей і поглядів. Це означає, що моделювання ситуації перемоги відбувається не лише в межах особистісного досвіду, але й через колективні інтерпретації та обговорення, які активно транслюються в інформаційному просторі. Соціально-психологічне моделювання перемоги в уявленнях молоді дозволить визначити основні соціальні і психологічні чинники, які впливають на формування уявлень про майбутнє. Враховуючи зазначене, дослідження соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» є надзвичайно важливим і актуальним для розуміння соціальних процесів, що відбуваються в Україні в умовах війни та післявоєнного періоду.

Відтак, актуальність проблем моделювання молоддю ситуації перемоги України у війні з росією визначається її недостатньою теоретичною розробкою в сучасній науці, а також потребами соціальної практики, що й обумовило вибір нами теми кваліфікаційної роботи – **«Соціально-психологічне моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».**

Об'єкт дослідження: процессоціально-психологічного моделювання.

Предмет дослідження – особливості соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

Мета дослідження: теоретичне й емпіричне обґрунтування особливостей соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

Відповідно до мети дослідження, визначено наступні його **завдання:**

1. Визначити основні наукові підходи до тлумачення поняття «соціально-психологічне моделювання».

2. Розкрити вікові та психологічні особливості молоді як особливої соціальної групи.

3. Охарактеризувати основні чинники та умови соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

4. Підібрати оптимальний методичний інструментарій для соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

5. Проаналізувати результати соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

6. Розробити рекомендації щодо оптимізації процесу соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

Методи дослідження: *теоретичні* – метод індукції, дедукції, аналізу, синтезу, систематизації, класифікації, узагальнення теоретичних і емпіричних даних з проблеми соціально-психологічного моделювання, соціально-вікових характеристик сучасної молоді та чинників й умов ефективного соціально-психологічного моделювання; *емпіричні* – анкетування, опитування, контент-аналіз; *статистичні:* методи кількісно-якісної обробки емпіричних даних та графічного відображення результатів проведеного дослідження.

Теоретичне значення кваліфікаційної роботи полягає в комплексному вивченні проблеми соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією». Зокрема, визначено основні наукові

підходи до трактування сутності і змісту поняття «соціально-психологічне моделювання», розкрито вікові та психологічні особливості молоді як особливої соціальної групи, охарактеризовано основні чинники та умови соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією», обґрунтуванні оптимального методичного інструментарію для соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією», а також дієвих способів оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

Практичне значення соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» полягає у: теоретичному обґрунтуванні сутності і завдань соціально-психологічного моделювання; у поглибленні наукових уявлень щодо соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»; у розробці сценаріїв «перемоги України у війні з росією» з погляду цінностей. Інтересів, потреб та світоглядних уявлень сучасної молоді; практичному використанні наявних результатів соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»; можливості використання фахівцями із соціальної роботи методичних процедур соціально-психологічного моделювання.

Структура та обсяг дослідження. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи складає 80 сторінок, основний обсяг налічує 70 сторінок. Кількість використаних джерел та літератури – 74 позиції. Кількість додатків – 1.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ

1.1. Основні наукові підходи до трактування поняття «соціально-психологічне моделювання»

Необхідність вивчення наукових підходів до трактування поняття «соціально-психологічне моделювання» зумовлена актуальністю цього явища в контексті сучасних соціальних та психологічних процесів. У змінному світі, де індивідуальні та колективні соціальні відносини перебувають під постійним впливом політичних та культурних змін, соціально-психологічне моделювання стає важливим інструментом для розуміння, прогнозування та коригування поведінки особистості і груп у різних умовах. Трактування цього поняття в межах різних дисциплін дозволяє не лише осягнути його сутність, але й визначити роль у вивченні соціальних феноменів, таких як групова динаміка, міжособистісні відносини, управління конфліктами та соціальна адаптація.

Модель – це спрощене, абстраговане відображення реальних об'єктів, процесів або явищ, яке дозволяє досліджувати їх сутність та функціонування в

умовах, де неможливо працювати з оригіналом. Моделі використовуються в різних науках для того, щоб представити складні системи в спрощеній формі, зберігаючи основні характеристики та закономірності. Такі моделі можуть бути фізичними (наприклад, макети будівель чи моделей механізмів), математичними (наприклад, рівняння, що описують фізичні явища) або комп'ютерними (наприклад, віртуальні симуляції процесів). Використання моделей дає змогу спостерігати, передбачати і навіть управляти розвитком певних систем без необхідності взаємодіяти з ними безпосередньо. Моделювання дозволяє зменшити складність процесу вивчення, зберігаючи при цьому корисну інформацію. Залежно від обраної моделі, можна змінювати або оптимізувати різні параметри, не вносячи змін у саму реальність [14].

Моделі є потужним інструментом для прогнозування розвитку подій та прийняття управлінських рішень, оскільки вони дозволяють оцінити потенційні наслідки різних дій. У цьому контексті модель служить не лише як відображення реальності, а й як засіб для вивчення можливих змін у складних системах при різних умовах. Вона може бути використана для оцінки економічних процесів, соціальних явищ, політичних сценаріїв, медичних досліджень чи навіть екологічних змін. Використовуючи моделі, можна здійснювати оптимізацію стратегій, враховуючи всі ймовірні варіанти розвитку подій. Вони дають можливість аналізувати різні параметри та їх вплив, що забезпечує точніші й ефективніші рішення. Таким чином, модель стає не тільки засобом розуміння реальності, але й інструментом для її зміни в бажаному напрямку [70].

Моделі використовуються як засіб для пояснення і розуміння природних і соціальних явищ. Вони дозволяють побудувати концептуальну основу, яка допомагає науковцям інтерпретувати складні явища, визначити їх основні закономірності та взаємозв'язки. Це особливо важливо в тих науках, де неможливо здійснити експериментальний контроль чи отримати дані за допомогою спостереження, таких як астрономія або соціологія. Моделі в цих випадках виконують роль теоретичного каркаса, в межах якого можна тестувати різні гіпотези. Вони допомагають зібрати та структурувати факти,

даючи можливість не лише розуміти, а й передбачати подальший розвиток подій. На основі моделі також можна виробити практичні рекомендації або стратегії, що ґрунтуються на наукових знаннях [51].

У навчальному процесі моделі використовуються для вивчення складних дисциплін або для тренування студентів, що дозволяє їм на практиці застосовувати теоретичні знання. Студенти, працюючи з моделями, мають змогу відпрацьовувати свої навички в безпечному середовищі, що є особливо важливим у таких сферах, як медицина, авіація, військова справа чи інженерія. Моделювання дає змогу змодельовати різноманітні ситуації та перевірити їх на практиці без реальних наслідків, що забезпечує безпеку і дозволяє заощаджувати ресурси. Використання моделей у навчанні допомагає глибше зрозуміти механізми функціонування різних процесів, адаптувати теоретичні знання до реальних умов і розвивати критичне мислення. Вони дозволяють здійснювати інтерактивне навчання, де учасники не лише слухають теорію, а й активно беруть участь у вирішенні проблем [22].

Модель може бути ідеалізованим відображенням реальності, яке усуває частину незначущих або складних факторів для того, щоб зосередитись на найбільш важливих аспектах. Це дозволяє спростити аналіз і зрозуміти основні тенденції, що впливають на розвиток системи. Наприклад, у економіці часто використовуються ідеалізовані моделі ринків, де припускається наявність рівноваги, відсутність монополій або повна інформація. Такі моделі допомагають створити загальне уявлення про те, як повинні працювати певні процеси за умов відсутності реальних перешкод чи складнощів. Вони є основою для розробки теоретичних концепцій, що потім можуть бути перевірені на практиці або використані для навчальних цілей. Ідеалізовані моделі дозволяють отримати загальне розуміння феномену, навіть якщо вони не повністю відображають всю складність реального світу.

Моделювання в контексті пізнання є процесом створення моделей, які відображають основні властивості та закономірності реальних об'єктів чи явищ. Воно дає можливість глибше зрозуміти складні системи, відтворюючи їх структуру в умовах, де пряме спостереження чи експеримент неможливі.

Модель є спрощеним відображенням реальності, яке дозволяє досліджувати поведінку системи, прогнозувати її розвиток або виявляти її потенційні зміни в залежності від впливу різних факторів. Вона може бути як фізичним об'єктом, так і математичним чи комп'ютерним образом, що відображає процеси або явища. Моделювання дозволяє формулювати гіпотези, які потім можуть бути перевірені на практиці. Це важливий інструмент у багатьох науках, включаючи фізику, економіку, соціологію, психологію і навіть мистецтво [40].

Моделювання, у контексті симуляцій, полягає у створенні реалістичних моделей ситуацій, які дозволяють відтворювати реальні процеси за допомогою різних технічних та інформаційних засобів. Такий тип моделювання найчастіше використовується у комп'ютерних науках, де спеціальні програми дозволяють змоделювати складні системи для вивчення їх поведінки в умовах реального часу. Це можуть бути економічні системи, кліматичні процеси, соціальні взаємодії або навіть фізичні явища. Симуляції на основі моделей допомагають оцінити, як зміни в певних параметрах можуть вплинути на результат, що є важливим для планування та прийняття рішень. Процес моделювання в таких випадках дозволяє зменшити ризики, які можуть виникнути при безпосередньому втручанні в реальні системи. Симуляції також є корисними в освіті та навчально-тренувальних програмах, оскільки вони надають можливість відпрацьовувати навички без реального впливу на оточуючий світ [63].

У соціальних науках моделювання використовується для аналізу та прогнозування поведінки соціальних груп, інститутів або цілих суспільств. Моделі соціальних явищ дають змогу вивчати взаємодію між окремими соціальними суб'єктами, що важливо для розуміння механізмів колективної поведінки, соціальних змін та розвитку культурних процесів. Моделювання у цьому контексті допомагає з'ясувати, як змінюються соціальні структури під впливом різноманітних факторів – економічних, політичних, культурних, психологічних. Такі моделі можуть бути кількісними або якісними, включати різні рівні взаємодії (від індивідуального до глобального) і дозволяють передбачити наслідки соціальних реформ або політичних рішень. Особливістю

соціального моделювання є те, що воно часто враховує не тільки логіку та раціональність, але й емоційний та психологічний аспект поведінки. Це робить моделі соціальних процесів більш адаптивними до реальних ситуацій.

Моделювання в проектуванні є ключовим етапом у розробці нових продуктів, систем або технологій. Процес моделювання дозволяє створювати віртуальні або фізичні аналоги майбутніх об'єктів або процесів для того, щоб виявити потенційні проблеми, перевірити концептуальні ідеї та оцінити ефективність рішень до того, як вони будуть втілені в реальність. Моделі можуть бути розроблені на основі аналізу попереднього досвіду, теоретичних знань або результатів експериментів. Вони використовуються для того, щоб знизити ризики невдач при введенні нових технологій на ринок, передбачити функціональні та естетичні властивості майбутніх продуктів. У сфері архітектури та інженерії, наприклад, моделі допомагають візуалізувати будівлі або інфраструктурні об'єкти до їх будівництва, що дає змогу коригувати недоліки та вдосконалювати проект. Усі перелічені аспекти дозволяють зробити процес проектування більш ефективним і менш витратним [29].

В психології моделювання використовують для вивчення та інтерпретації людської поведінки, емоційних та когнітивних процесів, а також міжособистісних відносин. Психологічні моделі є спрощеними версіями складних психічних процесів, які дозволяють досліджувати, як люди приймають рішення, реагують на стрес, взаємодіють з іншими, чи змінюють свою поведінку під впливом зовнішніх або внутрішніх факторів. Це дозволяє краще зрозуміти механізми психічної діяльності і створити на основі цих моделей ефективні стратегії для психологічної допомоги, терапії або розвитку. Моделі в психології можуть мати різні форми: від простих описів емоційних реакцій до складних теорій, що пояснюють багаторівневі взаємодії між особистістю та її соціальним оточенням. Завдяки моделям психологи можуть тестувати свої гіпотези, оцінювати ефективність різних терапевтичних технік або прогнозувати реакції людей на різні ситуації, що має важливе значення для практичної психології.

Соціально-психологічне моделювання передбачає процес побудови і використання абстрактних, спрощених моделей, які відображають психологічні та соціальні механізми, що діють у групах або суспільствах. Це метод, за допомогою якого дослідники намагаються зрозуміти і передбачити поведінку людей у певних соціальних контекстах, враховуючи індивідуальні, групові та колективні психологічні фактори [41].

Основним завданням соціально-психологічного моделювання є створення моделей, які дозволяють пояснити, як соціальні фактори (взаємодія в групах, соціальні норми, цінності, рольові очікування тощо) впливають на психіку людей та їх поведінку. Це також включає вивчення механізмів соціальних впливів, таких як маніпуляція, конформізм, лідерство та групова динаміка. В результаті такого моделювання можна створювати стратегії впливу на колективи, прогнозувати їх реакції на різні події та зміни в соціальному середовищі. Це допомагає розуміти процеси адаптації особистості до соціальних змін і знайти ефективні підходи до управління соціальними ситуаціями.

Соціально-психологічне моделювання є інструментом для прогнозування змін у соціальних групах, що базуються на психологічних факторах. Воно дозволяє вивчати, як різні соціальні стимули, такі як політичні рішення, економічні кризи або зміни у культурному середовищі, можуть вплинути на індивідуальну та колективну поведінку. За допомогою моделювання вивчаються ймовірні реакції людей на зміни в соціальній структурі та їх готовність до адаптації або опору. Важливим аспектом є те, що моделі можуть враховувати не тільки раціональні мотиви, а й емоційні, які часто є основою для соціальних рухів, протестів чи інших колективних дій. Моделювання дозволяє створити різні сценарії подій, що допомагає органам влади, та громадським організаціям підготуватися до соціальних змін і розробити відповідні стратегії реагування. Тому соціально-психологічне моделювання є важливим інструментом не лише наукових досліджень, а й практичного управління соціальними процесами.

Соціально-психологічне моделювання є важливим засобом для аналізу групових процесів, таких як взаємодія між членами групи, розподіл ролей, прийняття рішень і конфлікти. Це дозволяє зрозуміти, як психічні механізми, такі як групова ідентичність, соціальна згуртованість і конфлікти, можуть формувати поведінку окремих осіб і всіх груп. В рамках такого моделювання досліджуються різні типи групових відносин, включаючи лідерство, вплив однолітків, конформізм і соціальні норми. Завдяки моделям можна прогнозувати, як групи реагують на стресові ситуації або зовнішні виклики, а також як зменшити або усунути деструктивні конфлікти, що виникають у колективах. Важливим аспектом є також вивчення процесу соціалізації, коли індивід проходить через різні стадії інтеграції в соціальну групу. Соціально-психологічне моделювання в груповій динаміці допомагає не лише в наукових дослідженнях, але й у практичному управлінні командами, організаціями та громадськими рухами [9].

Соціально-психологічне моделювання також дозволяє досліджувати, як соціальні фактори впливають на індивідуальну поведінку та прийняття рішень. Воно включає в себе вивчення того, як особисті переконання, установки, сприйняття та соціальні інтерпретації формуються під впливом групових і соціальних норм. Завдяки цьому моделюванню можна прогнозувати, як люди змінюють свою поведінку в залежності від зовнішніх умов, наприклад, при зміні соціальних ролей, виникненні соціального тиску або зміні соціальних стандартів. Соціально-психологічні моделі можуть бути застосовані для розуміння особливостей поведінки в групах, де індивіди змінюють свої дії через потребу в соціальній підтримці або через бажання відповідати соціальним нормам. Вони дозволяють також прогнозувати, як люди будуть реагувати на нові ідеї, зміни у суспільстві або політичні рішення, що має значення для соціальної політики. Моделювання індивідуальної поведінки в соціальному контексті допомагає знайти ефективні шляхи зміни поведінки осіб у різних соціальних ситуаціях.

Соціально-психологічне моделювання також використовується як інструмент для розробки стратегій впливу на масову свідомість, зокрема в

контексті політичних кампаній, маркетингових досліджень або медіа-впливу. За допомогою моделювання можна вивчати, як певні інформаційні, психологічні та соціальні фактори можуть змінювати поведінку соціальних груп. Моделі допомагають розуміти, як формуються громадські настрої, як виявляються ефекти маніпуляцій і як соціальні інститути можуть використовувати ці знання для контролю за соціальними процесами. Крім того, соціально-психологічне моделювання дозволяє аналізувати вплив медіа, реклами, форм комунікації на громадську думку, що є важливим для управління інформаційними потоками в суспільстві. Визначення ефективних методів впливу на масову свідомість через моделі дає змогу підвищити ефективність комунікаційних стратегій і досягати поставлених цілей у різних сферах діяльності [47].

Згідно з психологічним підходом, соціально-психологічне моделювання виступає як процес створення моделей, що детально описують психологічні механізми, які регулюють соціальну взаємодію між індивідами. У цьому контексті особлива увага приділяється внутрішнім психологічним факторам, таким як потреби, мотивація, установки, емоційні реакції та когнітивні процеси, які суттєво впливають на прийняття рішень у соціальних ситуаціях. Важливою частиною таких моделей є також дослідження того, як ці фактори змінюються через взаємодію з оточенням, що забезпечує соціальний контекст. Психологічне моделювання дає змогу розглядати соціальну поведінку на індивідуальному рівні, визначати, як певні психологічні установки (наприклад, стрес, тривога, емоційне напруження) впливають на взаємодії між людьми, і, зрештою, на колективні уявлення та очікування. Наприклад, у великих соціальних групах моделі когнітивного сприйняття можуть допомогти зрозуміти, як групові стереотипи або упередження щодо національності, віку чи статі формують певні поведінкові патерни та колективні очікування. Психологічний підхід також застосовується для моделювання колективних прагнень та мрій, зокрема щодо змін у соціальній або політичній сфері, як, наприклад, в разі очікування перемоги в війні чи соціальних трансформацій. Такі моделі допомагають прогнозувати, як ці прагнення можуть вплинути на групову мотивацію або на зміну психологічних настроїв в умовах соціальних конфліктів або змін [60].

Соціологічний підхід до соціально-психологічного моделювання наголошує на вивченні соціальних структур і інститутів, що впливають на поведінку індивідів та груп. В рамках цього підходу соціально-психологічне моделювання виступає як інструмент для дослідження групових процесів, норм і ролей, що формуються у соціальних системах. Під час аналізу масових явищ моделювання в цьому контексті враховує вплив соціальних мереж, процесів соціалізації та соціальної мобільності, а також роль соціальних змін. Це дозволяє створювати моделі, які відображають те, як соціальні інститути (як держава, релігія, сім'я) впливають на формування колективних уявлень і масових прагнень. Наприклад, у процесі соціальних рухів або революцій соціологічне моделювання може допомогти передбачити, як зміни в соціальних структурах або в економічних умовах можуть спричинити зміну колективних уявлень або масових очікувань, таких як очікування перемоги у війні чи покращення економічного становища. Соціологічний підхід також дозволяє вивчати те, як соціальні ролі та норми, прийняті в суспільстві, визначають групову поведінку, визначаючи, чому певні групи мають спільні цілі або очікування, і чому ці цілі можуть змінюватися під впливом соціальних факторів [7].

Системний підхід до соціально-психологічного моделювання розглядає соціальну реальність як складну систему, що складається з різних взаємопов'язаних елементів: індивідів, груп, інститутів, норм і соціальних процесів. Цей підхід передбачає, що зміни в одному елементі системи можуть спричинити зміни в інших, тому важливо розглядати соціальну поведінку в контексті комплексних взаємодій. У рамках системного підходу соціально-психологічне моделювання акцентує увагу на взаємодії між індивідами, групами та соціальними інститутами, що дозволяє передбачити наслідки цих взаємодій для колективних уявлень, прагнень та очікувань. Наприклад, зміни в політичній системі можуть призвести до зміни в соціальних групах, що в свою чергу може вплинути на загальне соціальне сприйняття або на масові мрії, такі як очікування швидкої перемоги або стабільності. Моделювання соціальних систем допомагає вивчити, як соціальні зміни (економічні, політичні,

культурні) можуть транс-формувати групові або індивідуальні уявлення, передбачення та цінності [19].

Когнітивний підхід до соціально-психологічного моделювання зосереджує увагу на вивченні когнітивних процесів, які лежать в основі соціальної взаємодії. Це включає в себе дослідження того, як люди сприймають соціальні ситуації, як обробляють отриману інформацію, і як ці процеси впливають на соціальну поведінку. Соціально-психологічне моделювання в когнітивному контексті дозволяє зрозуміти, як соціальні стереотипи, упередження, переконання або соціальні норми формують сприйняття та оцінку інших людей і подій. Наприклад, когнітивне моделювання може бути використане для вивчення того, як індивіди та групи сприймають і реагують на певні політичні події, що сприяє формуванню масових уявлень або прагнень. Когнітивні моделі можуть також допомогти аналізувати процеси прийняття рішень в умовах соціального впливу, а також те, як емоційні та когнітивні реакції на соціальні ситуації формують очікування та прогнози щодо майбутнього. Наприклад, у разі війни когнітивне моделювання дозволяє проаналізувати, як громадська думка про перемогу або поразку змінюється через медіа та інші джерела інформації, і як ці зміни впливають на масові прагнення та колективні очікування [34].

Конструктивістський підхід до соціально-психологічного моделювання розглядає соціальні реальності як результат колективної взаємодії та спільного конструювання значень. У цьому контексті соціально-психологічне моделювання фокусується на тому, як індивіди і групи створюють соціальні конструкції, такі як ідентичність, культура, норми та соціальні ролі, через свою взаємодію з іншими. Конструктивістські моделі допомагають досліджувати, як ці соціальні конструкції змінюються в процесі соціальної взаємодії і як це впливає на колективні прагнення, мрії та очікування. Моделювання в цьому підході дозволяє вивчити, як суспільство формує спільні уявлення про те, що є правильним, доцільним або бажаним, і як ці уявлення змінюються у відповідь на соціальні та культурні трансформації. Так, у контексті війни конструктивістське моделювання може допомогти зрозуміти, як національна

ідентичність та колективне уявлення про перемогу формуються через медіа, політичні дискурси та міжособистісні взаємодії, і як це впливає на громадські очікування [7].

Отже, трактування поняття «соціально-психологічне моделювання» демонструє різноманіття наукових підходів, кожен з яких акцентує увагу на різних аспектах соціальних і психологічних процесів. Психологічний підхід зосереджується на внутрішніх механізмах особистості та її взаємодії з оточенням, соціологічний підхід досліджує вплив соціальних структур і норм на поведінку індивідів та груп, а системний підхід дозволяє аналізувати складні взаємозв'язки між соціальними елементами. Когнітивно-психологічний підхід акцентує увагу на процесах сприйняття та обробки інформації, в той час як конструктивістський підхід розглядає процеси формування соціальної реальності через взаємодію в групах. Кожен з цих підходів доповнює інший, створюючи ширшу та більш глибоку картину соціально-психологічних явищ, що дозволяє більш точно моделювати соціальні ситуації та взаємодії.

1.2. Вікові та психологічні особливості молоді як особливої соціальної групи

Вивчення вікових та психологічних особливостей молоді є надзвичайно важливим, оскільки молоді люди становлять особливу соціальну групу, яка перебуває на етапі формування своєї особистості, цінностей та світогляду. Розуміння цих особливостей дозволяє не лише краще адаптувати освітні та соціальні стратегії до потреб молоді, але й забезпечити їх ефективну соціалізацію та гармонійний розвиток. Урахування вікових та психологічних аспектів сприяє створенню сприятливого середовища для їхнього самовираження, підтримки емоційного та психічного благополуччя, а також для подолання труднощів, з якими стикаються молоді люди на різних етапах життєвого шляху.

Молодий вік (18-25 років) є ключовим періодом у житті молодої людини, коли відбуваються значні зміни в соціальних, психологічних та особистісних

аспектах. На цьому етапі молодь активно шукає своє місце в суспільстві, намагаючись визначити власну ідентичність та роль у соціумі. Вони переходять від статусу учня чи студента до дорослої людини, що має власні обов'язки, цілі та амбіції. Це час, коли стабілізуються соціальні ролі – як у родині, так і в суспільстві. Молоді люди часто стикаються з необхідністю ухвалювати важливі рішення щодо свого майбутнього: вибір професії, місце для навчання або працевлаштування, вибір життєвого партнера [13].

Однією з ключових особливостей етапу молодості є активне встановлення кар'єрних орієнтирів. Молодь прагне знайти свою професійну діяльність, яка не лише забезпечить фінансову стабільність, але й буде відповідати її інтересам і життєвим прагненням. Важливою складовою є також визначення життєвих цілей, що охоплює не лише кар'єрний шлях, але й розвиток особистості, соціальні взаємодії, побудову родини, участь у громадському житті. Молоді люди часто мають амбіційні плани і вірять у можливість досягти своїх цілей, навіть якщо ці цілі здаються надзвичайно складними [9].

У цей період активно розвиваються соціальні зв'язки. Молоді люди прагнуть знайти підтримку та взаєморозуміння серед однолітків, створюючи нові дружні та професійні мережі. Важливим аспектом є також емоційна підтримка з боку родини, яка грає значну роль у формуванні відчуття впевненості і стабільності. Соціальні зв'язки в цей час стають основою для подальшої самореалізації, оскільки саме через взаємодію з іншими людьми молоді люди отримують можливість для розвитку комунікативних навичок, вирішення конфліктів, адаптації до різних соціальних ролей [36].

Однак молодий вік також часто супроводжується певною емоційною нестабільністю. Молоді люди, знаходячись на етапі пошуку своєї ідентичності, можуть переживати періоди сумнівів щодо своїх рішень та вибору життєвих шляхів. Це час, коли деякі з них стикаються з труднощами адаптації до нових умов, особливо якщо мова йде про перехід до дорослого життя. Чимало молодих людей відчувають тиск з боку суспільства, родини або навіть себе, що може призводити до тривоги чи депресивних станів. Водночас, це й період

пошуку незалежності від батьків та прагнення до самостійності, що іноді викликає конфлікти з соціальним оточенням [41].

З іншого боку, молодий дорослий вік – це час, коли молодь активно шукає свою самореалізацію. Багато молодих людей прагнуть створити кар'єру, яка не лише дозволить їм фінансово забезпечити себе, але й приносити моральне задоволення. Вони прагнуть працювати в сферах, що відповідають їхнім інтересам та переконанням, а не лише в тих, які забезпечують стабільний дохід. Це період, коли молоді люди відкривають для себе нові можливості для самовираження через освіту, творчість або підприємницьку діяльність. Також у цей період молодь визначає свої ставлення до важливих соціальних питань. Молоді люди часто мають досить активну громадянську позицію, виступаючи за зміни у суспільстві, боротьбу за права людини, екологічну справедливість або рівність можливостей. У деяких випадках це може виявлятися у участі в соціальних рухах, волонтерській діяльності або політичних кампаніях.

Психологічні особливості молоді, як особливої соціальної групи, є складними і різноманітними, адже саме в цьому віці формується особистість, відбувається самовизначення та пошук ідентичності. Пошук ідентичності та самовираження є однією з основних психологічних характеристик молоді. У процесі дорослішання молоді люди часто прагнуть зрозуміти, ким вони є, та як можуть визначити себе в соціальному контексті. Цей процес передбачає постійну рефлексію і самооцінку, пошук відповідей на питання про власні цінності, переконання, а також місце у світі. Молодь часто ідентифікує себе через належність до певних соціальних груп, хобі, інтереси або активності. Вони можуть знаходити себе через належність до субкультур, спортивних команд, музичних гуртів, політичних або соціальних рухів. Це дає можливість відчувати себе частиною більшої соціальної спільноти і одночасно продемонструвати свою індивідуальність через вибір тих чи інших соціальних ролей [20].

Самовираження є невід'ємною частиною періоду молодості. Молоді люди прагнуть знайти спосіб виразити себе, свої думки, емоції та переконання через різні форми творчості, мистецтва, поведінки, а також через використання нових

технологій та соцмереж. Вони публікують свої думки в Інтернеті, долучаються до різноманітних проєктів, ініціатив, тим самим знаходячи нові способи самовираження. Пошук ідентичності та самовираження є важливим фактором, що допомагає молодим людям розвивати свою самосвідомість і ставати більш впевненими у собі. Однак цей процес може бути і доволі важким, адже він часто супроводжується сумнівами, пошуками та навіть конфліктами з оточенням.

Емоційна лабільність є ще однією характерною психологічною рисою молоді. Підлітковий і молодий дорослий вік є періодами, коли емоційний фон змінюється дуже швидко. Молоді люди схильні до переживання яскравих емоцій, що можуть бути як позитивними, так і негативними. Вони часто відчують сильні емоційні підйоми та спади, що може бути наслідком процесу пошуку себе, соціального та культурного середовища, яке вони переживають. Нестабільність емоцій пов'язана з тим, що відбуваються значні психологічні зміни, молода людина намагається адаптуватися до дорослого життя, де її чекають нові обов'язки, відповідальність та соціальні ролі. Молоді люди можуть бути вразливими до стресу, конфліктів або критики з боку інших, тому емоційна лабільність може призводити до нестриманих реакцій, змін настрою [1].

Слід враховувати, що період емоційної нестабільності супроводжується бажанням знайти підтримку і розуміння серед однолітків, що є важливим елементом їхнього соціального розвитку. Водночас, у зв'язку з підвищеною емоційною чутливістю, сучасна молодь може шукати екстремальні форми самовираження, що іноді призводить до помилок або неправильних рішень. Психологічні коливання в цей період – це природний процес становлення особистості, що супроводжується численними внутрішніми пошуками і боротьбою за власну впевненість [41].

Ідеалізм та прагнення до змін є ще однією характерною рисою молоді. Молоді люди часто вірять у можливість змінити світ на краще, у те, що їхні ідеї та дії можуть мати великий вплив на суспільство. Це може проявлятися в прагненні досягти значних змін у соціальній, політичній або екологічній

сферах. Ідеалізм молоді іноді виявляється в радикальних поглядах і рішеннях, коли молоді люди намагаються не лише критикувати існуючу ситуацію, але й активно пропонувати нові шляхи вирішення проблем. Вони можуть ставити перед собою завдання змінити усталені соціальні структури, боротися за рівність, справедливість, захист навколишнього середовища або права меншин.

Ідеалізм, однак, іноді зустрічається з реальністю, що може викликати розчарування. Молодь часто стикається з труднощами на шляху досягнення своїх ідеалів, що призводить до емоційного виснаження або навіть апатії. Втім, ця схильність до прагнення до змін є важливою рушійною силою для розвитку суспільства. Молоді люди є часто ініціаторами нових ідей, інновацій і культурних змін. Вони прагнуть бачити світ таким, яким він міг би бути, і шукають шляхи, як реалізувати ці ідеали на практиці. Вони можуть висловлювати свої погляди через участь у протестах, організацію соціальних ініціатив, волонтерство або створення нових культурних трендів [29].

Ідеалізм також зумовлений великою кількістю ресурсів і можливостей, які мають молоді люди в умовах глобалізації та розвитку технологій. Вони отримують доступ до різноманітної інформації через інтернет, що дозволяє їм формувати більш широкий і прогресивний погляд на світ. Проте ці ідеалізми часто стикаються з не менш реальними обмеженнями, такими як соціально-економічна ситуація, політичні труднощі або особисті обставини, що змушує багатьох з молодих людей поступово змінювати свої погляди на реальність.

Молодь як особлива соціальна група характеризується специфічними цінностями та інтересами, які визначають її світогляд, поведінку та прагнення. Однією з основних цінностей молодих людей є прагнення до особистої свободи та самореалізації. Молодь активно шукає можливості для вираження себе, прагне визначити свій шлях у житті, проявити свою індивідуальність та здобути незалежність. Вони хочуть бути самі собою, мати можливість приймати власні рішення та відповідати за них. Для багатьох молодих людей важливо відчувати, що їхній вибір і дії не обмежені соціальними чи культурними стереотипами, а також що вони можуть активно впливати на своє майбутнє. Самовираження для них є не лише зовнішнім проявом індивідуальності, а й важливим шляхом до

розвитку внутрішнього потенціалу. Це прагнення до свободи також пов'язане з активним використанням нових можливостей, які надає сучасне суспільство – доступ до освіти, новітніх технологій, професійного росту [52].

У той самий час, не менш важливою цінністю для молоді є рівність та соціальна справедливість. Багато молодих людей активно виступають за права людини, рівні можливості для всіх соціальних груп, а також за захист навколишнього середовища. Молодь не лише критикує існуючі соціальні проблеми, але й активно долучається до їхнього вирішення. Вони готові підтримувати різноманітні ініціативи, пов'язані з правами жінок, захистом прав меншин, боротьбою з расизмом, дискримінацією та екологічними проблемами. Ці переконання часто спонукають їх до участі в акціях протесту, волонтерських проектах або інших формах громадянської активності. Вони не бояться виступати за те, що вважають справедливим, навіть якщо це вимагає певних ризиків або конфронтації з існуючою владою чи суспільними установками. Це прагнення до справедливості часто стає частиною їхнього світогляду, і вони вірять у можливість змінити соціальний лад на краще [7].

Ще однією важливою цінністю молоді є інтерес до технологій та інновацій. Молодь виросла в епоху швидких технологічних змін, і тому її інтереси часто пов'язані з новими досягненнями в науці, техніці, мистецтві та бізнесі. Вони активно використовують новітні гаджети, інтернет та соціальні мережі, щоб отримувати інформацію, спілкуватися та працювати. Сучасні технології стали невід'ємною частиною їхнього життя, і це відкриває нові горизонти для творчості та розвитку. Молоді люди не лише споживають нові технології, але й активно долучаються до їхнього створення, прагнучи стати частиною інноваційних процесів, зокрема через стартапи, розробку програмного забезпечення, дизайну чи технологічних рішень. Цей інтерес до інновацій відображається також у їхньому ставленні до освіти, оскільки вони шукають нові та більш ефективні способи навчання, що дозволяють їм отримувати знання швидко та доступно.

Інтереси молоді в технологічній сфері не обмежуються лише гаджетами чи програмуванням. Багато молодих людей зацікавлені в нових методах

бізнесу, що базуються на технологіях, таких як електронна комерція, криптовалюти, штучний інтелект і робототехніка. Це також включає інтерес до нових форм культури, таких як цифрове мистецтво, віртуальні світи та нові медіа. Молодь не просто сприймає ці зміни як щось нове і цікаве, а й активно працює над тим, щоб стати частиною цих змін. Вони часто є ініціаторами нових проєктів, що поєднують інноваційні ідеї з практичними застосуваннями [27].

Перелічені цінності та інтереси молоді мають не тільки індивідуальний, але й соціальний характер. Прагнення до свободи і самореалізації дозволяє молодим людям виражати себе в суспільстві, а прагнення до рівності та соціальної справедливості змушує їх ставати активними учасниками громадських і політичних процесів. Вони не задовольняються пасивним спостереженням за подіями, а шукають способи вплинути на них, долучитися до вирішення глобальних проблем. Це активно підтримується через інтернет-платформи, соціальні мережі, які надають можливості для вираження думок, участі в глобальних акціях, організації онлайн-ініціатив [61].

Молодь, як соціальна група, характеризується яскравими громадянськими якостями та своєрідним світоглядом, що визначають її активну позицію у суспільстві. Однією з рис є активна громадянська позиція. Багато молодих людей відчують себе відповідальними за те, що відбувається в їхньому суспільстві, і активно займаються волонтерством, участю в різноманітних соціальних та політичних рухах. Вони стають учасниками акцій протесту, організують або долучаються до благодійних ініціатив, борються за права людини та соціальну рівність. Молодь часто стає рушійною силою для соціальних змін, адже вона схильна не тільки критикувати існуючі проблеми, а й активно працювати над їхнім вирішенням. Це прагнення бути частиною змін відображає її високий рівень громадянської свідомості та бажання вплинути на соціальні процеси.

Відзначаючи активну громадянську позицію, слід зауважити, що саме молоді люди мають найбільшу мобільність і відкритість до нових ідей. Вони використовують сучасні технології для поширення своїх поглядів, організації акцій та залучення інших до своїх ініціатив. Соціальні мережі стали для молоді

важливим інструментом для вираження своєї думки та взаємодії з однопідумцями. Завдяки таким платформам вони можуть організовувати акції протесту, боротися за права певних соціальних груп, ініціювати екологічні проекти або підтримувати інші соціальні ініціативи. Ця форма участі в суспільному житті є відображенням демократичних процесів і відкритих суспільств, де кожен має можливість висловити свою думку [54].

Водночас, активна громадянська позиція молоді проявляється не лише у політичних і соціальних рухах, а й у прагненні до більш справедливого і рівноправного світу. Молоді люди часто виступають за права жінок, меншини, за рівність у можливостях для всіх, незалежно від статі, раси, національності чи сексуальної орієнтації. Вони вірять у те, що кожна людина має право на гідне життя, а всі соціальні, економічні та культурні бар'єри мають бути зруйновані. Саме тому участь у соціальних кампаніях і прагнення до змін часто стають важливою частиною їхньої громадянської активності.

Однією з основних характеристик молоді є також пошук ідеалів та системи цінностей. Молоді люди часто перебувають на шляху до самовизначення, тому вони активно шукають відповіді на питання про сенс життя, істину та справедливість. Вони прагнуть створити свою систему цінностей, яка б відповіла їхнім переконанням і життєвим принципам. Для багатьох молодих людей цей пошук є дуже важливим, оскільки саме в цьому віці формується основний світогляд, який буде визначати їхні подальші життєві орієнтири. Цінності, які вони шукають, можуть варіюватися від захисту навколишнього середовища до соціальної справедливості, рівності та толерантності [9].

Ідеали сучасної молоді часто корелюють з високим рівнем соціальної відповідальності. Молоді люди вірять, що їхнє покоління здатне впливати на ситуацію в світі і робити його кращим. Вони хочуть бути не лише спостерігачами за подіями, а й активними учасниками змін. Вони відчують свою роль у вирішенні глобальних проблем, таких як зміни клімату, соціальна нерівність, екологічні катастрофи та порушення прав людини. Це прагнення до змін і боротьби за справедливість часто проявляється через волонтерську

діяльність, участь у протестах, просвітницькі кампанії або роботу в громадських організаціях. Для молоді важливо відчувати свою причетність до великих і важливих ідей, що мають на меті поліпшити життя всіх людей. Цінності молоді можуть бути дуже різноманітними, але їх об'єднує одне – це прагнення до соціальної відповідальності та індивідуальної самореалізації в контексті загального блага. Молоді люди часто ставлять питання про те, як вони можуть допомогти змінити ситуацію, як їхні дії можуть вплинути на навколишній світ. Вони переконані, що не можна бути байдужим до суспільних проблем і повинні докладати зусиль для того, щоб змінити ситуацію на краще [22].

Також важливо зазначити, що пошук ідеалів часто переплітається з бажанням реалізувати свої мрії і амбіції. Молодь має великий потенціал для досягнення своїх цілей, і вони вірять, що мають право на щастя, успіх і самореалізацію. Це покоління, яке часто прагне до кар'єрного росту, успіху в творчих чи наукових сферах, а також активно шукає можливості для самовдосконалення. Вони орієнтовані на майбутнє, де можливість досягти своїх цілей не обмежується лише стандартними шляхами, а скоріше відкривається через інноваційні та нестандартні підходи [39].

Молодь також є дуже чутливою до соціальних проблем та культурних змін. Вони швидко адаптуються до нових тенденцій, швидко реагують на виклики часу і готові працювати над тим, щоб зробити світ кращим. Для них важливе питання не лише досягнення особистого успіху, а й внесок у загальне благо. Це особлива риса їхнього світогляду, яка робить їх значущими учасниками соціальних процесів. Тому громадянські якості та світогляд молоді, які проявляються в активній громадянській позиції, пошуку ідеалів та системи цінностей, є важливими аспектами її розвитку як соціальної групи. Молодь прагне до змін у суспільстві, активно займається волонтерською діяльністю, виступає за рівність, соціальну справедливість, і має соціальну відповідальність.

Особистісний досвід молодої людини має важливе значення у формуванні її уявлень про майбутнє, оскільки він визначає її світогляд, цінності та

прагнення. Один з основних елементів цього досвіду – це сімейний досвід, який суттєво впливає на те, як молода людина сприймає себе та своє місце в суспільстві. Підтримка або її відсутність з боку родини може сильно позначитися на рівні впевненості молодої людини в майбутньому. Якщо родина підтримує, мотивує та допомагає в реалізації особистих цілей, це створює сприятливі умови для формування позитивного ставлення до себе, своїх можливостей і перспектив. В такій атмосфері молодь частіше розвивається впевнено, відкрито ставиться до труднощів та вперто йде до своїх цілей [64].

З іншого боку, відсутність підтримки в родині може призвести до зниження самооцінки, виникнення сумнівів у власних силах та зменшення мотивації досягати поставлених цілей. Такий досвід може вплинути на соціальну адаптацію молодої людини, її здатність будувати здорові стосунки з іншими людьми та впоратися з життєвими труднощами. У таких випадках молода людина може відчувати труднощі у визначенні своїх життєвих орієнтирів і ставленні до майбутнього. Важливою для молодих людей є не тільки емоційна підтримка родини, а й приклади життєвих моделей, які вони надають через свою поведінку та способи розв'язання актуальних проблем [9].

Освітній досвід є ще одним ключовим чинником у формуванні уявлень молоді про майбутнє. Через освіту молода людина отримує не лише знання, а й розвиває важливі навички, які знадобляться їй у житті та кар'єрі. Освітній процес впливає на формування професійних орієнтирів, сприйняття цінності праці та кар'єрного росту. Наприклад, молодь, що отримує високоякісну освіту, має більш чітке розуміння своїх кар'єрних можливостей, а також кращі шанси на реалізацію своїх амбіцій у майбутньому. У той же час, недостатня або неякісна освіта може призвести до сумнівів у своїх силах, обмежених можливостей на ринку праці та зниженої впевненості у власному професійному майбутньому. Цей досвід також дає можливість розвивати навички самодисципліни, організованості, критичного мислення, що є основними складовими для досягнення успіху у будь-якій професійній сфері. Підвищення рівня освіти сприяє розвитку інтелектуального потенціалу, що в свою чергу сприяє формуванню позитивного уявлення про майбутнє і допомагає розвивати

здатність до самореалізації. Це стає основою для особистісного росту та створення фундаменту для досягнення життєвих цілей. Тому освітній досвід є не лише фактором отримання знань, а й важливим інструментом, який допомагає молоді будувати стабільне та успішне майбутнє.

Соціальний досвід також має значний вплив на формування уявлень про майбутнє. Взаємодія з однолітками, участь у соціальних проектах, різноманітних активностях допомагає молодим людям розвивати соціальні навички, а також вдосконалювати комунікаційні вміння і встановлювати стосунки з різними людьми. Чим більше молодь бере участь у соціальних ініціативах, тим більше розвивається відчуття соціальної відповідальності та громадянської активності. Це сприяє формуванню у молодій людині здорового ставлення до суспільства та її ролі в ньому. Через такі проекти молода людина отримує досвід взаємодії з іншими людьми, розуміння соціальних проблем, навички організації і лідерства, що допомагає їй будувати більш впевнене і цілеспрямоване майбутнє [33].

Участь у соціальних проектах дозволяє молодим людям реалізувати себе в певних соціальних сферах і знайти нові можливості для самореалізації. Це може бути особливо важливим для формування уявлень про те, яку роль молода людина хоче грати в суспільстві. Важливими стають і стосунки з однолітками, адже саме в соціальній взаємодії молодь засвоює важливий життєвий досвід, розвиває емоційний інтелект та навички співпраці. Соціальний досвід також сприяє формуванню у молоді громадянських якостей, таких як відчуття обов'язку перед суспільством, повага до прав інших людей, готовність до дій у кризових ситуаціях. Ці якості визначають не тільки особисте майбутнє молодій людині, а й її здатність впливати на зміни в соціумі [10].

Зазначимо, що перелічені елементи особистісного досвіду взаємопов'язані і разом формують не лише уявлення молодій людині про майбутнє, але й її життєві пріоритети та бажання. Сімейний досвід, освіта і соціальні взаємодії разом визначають рівень амбіцій, мотивації та здатності долати життєві труднощі. Молодь, що має підтримку в родині, успішно навчалася та активно бере участь у соціальному житті, зазвичай має чітке уявлення про своє

майбутнє та способи досягнення цілей. Такі люди можуть ставити перед собою великі життєві завдання і досягати їх з більшим успіхом, оскільки їхні уявлення про майбутнє є реалістичними, а внутрішня мотивація – сильною [8].

Отже, вивчення вікових та соціально-психологічних особливостей молоді є ключовим для розуміння динаміки їхнього розвитку та адаптації в суспільстві. Молодь, як особлива соціальна група, потребує підтримки, врахування її специфічних потреб і викликів, зокрема в аспектах самореалізації, соціалізації та подолання стресових ситуацій. Розуміння перелічених особливостей дозволяє створювати умови для більш ефективної інтеграції молодих людей у соціум, сприяє їхньому психоемоційному розвитку та дозволяє знаходити оптимальні шляхи для подолання складних періодів життєвих змін.

1.3. Основні чинники та умови соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»

Вивчення чинників та умов соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією» є надзвичайно важливим для розуміння психологічних процесів, які відбуваються в суспільстві в умовах війни та післявоєнного відновлення. Молодь, як найбільш динамічна та чутлива соціальна група, є основним носієм змін у суспільстві, і її погляди, цінності, соціальні уявлення й емоційні реакції мають вплив на формування майбутнього країни. Вважаємо, що соціально-психологічне моделювання ситуації перемоги, розуміння чинників, що впливають на сприйняття цієї перемоги, а також умов, у яких відбуваються ці зміни, дозволяють не лише підтримати соціально-психологічну стабільність під час війни, а й сприяти формуванню громадянської свідомості та національної єдності у післявоєнний період.

Національна ідентичність та патріотизм є важливими чинниками соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією», оскільки вони допомагають молоді сформувати почуття гордості за свою країну, за її боротьбу та за національну незалежність. Це почуття єдності

та належності до українського народу підсилюється в умовах війни, коли всі громадяни, включаючи молодь, об'єднуються навколо спільної мети – здобуття перемоги. Відчуття національної гордості виникає не лише з історичної пам'яті, а й із усвідомлення того, що Україна зараз є на передовій боротьби за свою свободу та право на самовизначення. Патріотизм у молоді стає важливим елементом соціальної мобілізації, коли бажання підтримати державу та воїнів ЗСУ є рушієм активної участі в оборонних і волонтерських ініціативах. Зі зростанням цієї національної єдності молодь здобуває велику мотивацію для активного сприяння перемозі. Відчуття, що кожен має значущу роль у досягненні перемоги, зміцнює громадянську позицію молодих людей, допомагає їм долати труднощі та об'єднує їх у спільному прагненні до світлого майбутнього [9].

Соціальні та культурні цінності також є важливими чинниками у формуванні уявлень молоді про перемогу в війні з росією. В основі цих цінностей лежать історичні наративи про боротьбу за незалежність, духовну єдність народу, боротьбу з іноземними загарбниками. Історична пам'ять і глибоке розуміння значення цієї боротьби дозволяють молоді розвивати ідеалізоване, але водночас реалістичне уявлення про перемогу, як про результат національного опору. Ці цінності є основою для формування національного патріотизму, любові до рідної землі та бажання захищати її в будь-який спосіб. Молодь вбирає ці цінності не лише через сімейні традиції, але й через соціалізацію в школах, університетах, громадських організаціях та через медіа, що сприяє розвитку відчуття відповідальності за майбутнє країни. У свою чергу, це підсилює її готовність до активної участі в перемозі та готовність до великих жертв заради майбутнього України. Традиції національної боротьби, прагнення до свободи та рівності виховують у молодих людях моральну стійкість і силу духу, що є необхідними для здійснення великих змін в суспільстві [41].

Інформаційна політика та роль медіа є визначальними для соціально-психологічного моделювання ситуації перемоги серед молоді. З огляду на те, що молодь є найбільш активною аудиторією соціальних мереж та цифрових

платформ, медіа мають безпосередній вплив на їхнє сприйняття війни, її наслідків і можливості перемоги. Інформаційні кампанії, що транслюються через медіа, є основним інструментом формування світогляду молоді, оскільки вони забезпечують постійну і часто емоційно насичену інформацію про події на фронті, успіхи ЗСУ, а також драматичні моменти війни. Медіа створюють наративи, які можуть впливати на почуття гордості, обурення, страху або надії. Роль соціальних мереж полягає в тому, що вони є платформами для дискусій, де молодь може обмінюватися поглядами, ідеями, новинами та переживаннями. Це дає їй можливість не тільки отримувати інформацію, а й формувати власні погляди на ситуацію. Однак вплив дезінформації, пропаганди та маніпуляцій також є важливим фактором, оскільки він може створювати фальшиві уявлення про реальну ситуацію на фронті та спотворювати мотиви до боротьби [54].

Молодь, як особлива соціальна група, безпосередньо взаємодіє з медіа та соціальними мережами, що суттєво впливає на її світогляд, соціальну ідентичність та самооцінку. Одним із головних аспектів цього впливу є формування уявлень про світ. Соціальні мережі та медіа стали основними джерелами інформації для молодих людей, через які вони отримують новини, знайомляться з глобальними проблемами, соціальними і культурними трендами. Завдяки цим платформам молодь не тільки дізнається про актуальні події, а й формує свою точку зору на ці події, ставлення до важливих соціальних проблем, таких як екологічні питання, права людини, політичні рухи, проблеми освіти тощо. Інтернет і соціальні мережі надають безліч можливостей для обміну ідеями та інтерпретацією подій, що суттєво змінює традиційні канали поширення інформації та дає молоді змогу брати активну участь у громадському житті.

Однак соціальні мережі не тільки формують світогляд, а й мають значний вплив на розвиток ідеалів серед молоді. Сучасні медіа, особливо через популярні платформи як Instagram, TikTok, YouTube, активно пропагують певні ідеали краси, поведінки, успіху та стилю життя. Такі ідеали часто асоціюються з матеріальним достатком, фізичним виглядом, популярністю та соціальним статусом. Сучасна молодь порівнює себе з ідеалами, які часто демонструють

знаменитості або впливові блогери, що може призводити до бажання досягти таких самих стандартів. Це постійне зіткнення з ідеалізованими образами може змушувати молодих людей оцінювати себе через призму того, що вони бачать у медіа, і встановлювати нереалістичні стандарти щодо власного зовнішнього вигляду, способу життя або соціальних досягнень [50].

Вплив медіа та соціальних мереж також має своєрідний подвійний ефект на самооцінку молоді. З одного боку, медіа можуть підтримувати впевненість у собі, пропонуючи молодим людям можливість виразити себе через фотографії, відео, пости та інші творчі вирази. Молодь отримує схвалення і підтримку від підписників, що допомагає підвищити їхню самооцінку. З іншого боку, постійне порівняння себе з іншими, особливо з ідеалізованими образами у медіа, може призводити до негативного впливу на психоемоційний стан. Деякі молоді люди починають відчувати невдоволення собою, знижений рівень самоповаги, що може призвести до депресії, тривожності та інших психологічних проблем. Особливо вразливі до такого впливу ті, хто активно використовує соціальні мережі для підтвердження власної ідентичності та соціального статусу.

Особливо важливим є питання психологічного тиску, який здійснюють соціальні мережі. Платформи, орієнтовані на візуальний контент, такі як Instagram чи TikTok, сприяють формуванню в молоді ідеї про «ідеальний» вигляд та «правильний» стиль життя. Молода людина, переглядаючи численні фотографії або відео із зображеннями відомих особистостей, може відчувати, що її життя не відповідає «стандарту». Відсутність однодумців або підтримки в житті може підсилити це відчуття і викликати проблеми з самооцінкою [21].

Також важливо відзначити, що медіа, в тому числі соціальні мережі, формують ідеали не лише зовнішнього вигляду, але й поведінки, ставлення до соціальних проблем, способів досягнення успіху. Тренди, які популяризуються через медіа, можуть змінювати громадські погляди, впливати на модні тенденції, стиль мислення і навіть формувати соціальні норми. Молодь часто бере приклад із людей, яких вона бачить на екранах, і орієнтується на їхні погляди та поведінку, що також визначає її власні переконання і вподобання.

Вплив медіа може мати як позитивні, так і негативні наслідки для молоді. Позитивний аспект полягає в тому, що соціальні мережі можуть стати платформами для вираження креативності, поширення важливих соціальних ініціатив та підтримки різноманітних культурних рухів. Наприклад, через інтернет молоді люди можуть організовувати кампанії на підтримку екології, прав людини чи інших соціальних змін. Вони можуть ділитися досвідом, навчати одне одного новим навичкам, надихати на досягнення цілей. Однак негативний вплив медіа полягає в тому, що часте порівняння себе з іншими може викликати відчуття невдоволення, що в свою чергу може призвести до низької самооцінки або навіть депресії [44].

Загалом, вплив медіа та соціальних мереж на молодь є багатограним і складним. З одного боку, медіа можуть бути важливим інструментом для освіти, самоосвіти, розвитку креативних здібностей, підвищення соціальної активності. З іншого – постійна присутність в медіапросторі може спричиняти тиск, порівняння з іншими та виникнення невдоволення собою. Таким чином, важливо навчити молодь критично ставитися до контенту, який вона споживає, а також знаходити здоровий баланс між реальним життям та тим, що показують соціальні мережі, щоб зберігати позитивну самооцінку та психоемоційну рівновагу.

Психологічний стан та емоційний досвід є важливими чинниками, що визначають, як молодь сприймає ситуацію війни та можливість перемоги. В умовах війни, коли молоді люди стикаються з численними стресовими ситуаціями, втратами близьких та труднощами, вони часто переживають емоційну лабільність, тривогу, страх і депресію. Ці психологічні переживання можуть впливати на соціально-психологічні установки молоді, змінюючи їхнє ставлення до війни та її результату. Водночас надія на перемогу, а також усвідомлення того, що війна має сенс, може слугувати потужним джерелом емоційної підтримки і мотивації. Переживання війни, втрат і труднощів вносять корективи в погляди молодих людей на майбутнє: деякі можуть стати більш скептичними або песимістичними щодо можливості перемоги, інші ж сприймають цей досвід як шлях до становлення сильнішої нації, готової до

відновлення та розвитку. Емоційна підтримка з боку родини, друзів, волонтерів допомагає молоді адаптуватися до реалій та знаходити ресурси для подолання стресових ситуацій. Перемога в такому контексті стає не лише результатом зовнішнього конфлікту, але й внутрішнього відновлення та зцілення [12].

Освітній та інформаційний рівень є важливим чинником формування уявлень молоді про можливість перемоги України у війні з росією. Чим вищий рівень освіти та обізнаності, тим краще молодь розуміє глибинні причини війни, її глобальні наслідки та способи досягнення перемоги. В умовах, коли країна стикається з іноземною агресією, важливою є не лише теоретична освіта, а й здатність молоді критично сприймати інформацію, обирати надійні джерела новин та аналізувати події, що відбуваються. Високий рівень критичного мислення дозволяє молоді формувати більш адекватне уявлення про реальну ситуацію на фронті, зрозуміти, чому перемога є необхідною, і які кроки повинні бути зроблені для її досягнення. Освітні ініціативи, такі як курси, лекції, відкриті дискусії про війну, національну безпеку, історичну правду допомагають молоді орієнтуватися у складних соціально-політичних реаліях та обирати відповідальні рішення. Освітній процес є також інструментом для подолання ідеологічних маніпуляцій та пропаганди, допомагаючи молоді розвивати об'єктивне ставлення до війни та формувати реалістичні погляди на перспективи України [41].

Соціальна підтримка та солідарність є основними чинниками, які сприяють формуванню у молоді позитивних моделей поведінки щодо перемоги України. В умовах війни соціальна підтримка з боку родини, друзів, громадських організацій, волонтерських рухів є основою для психологічного благополуччя молодих людей. Взаємна підтримка допомагає молоді зберігати оптимізм і не втрачати надії, навіть під час найбільших труднощів. Солідарність у суспільстві сприяє формуванню спільного розуміння того, що перемога можливий результат лише за умов єдності та колективних зусиль. Взаємодія з іншими членами громади або з іншими людьми, які переживають схожі труднощі, дає можливість відчувати свою важливість, роль у перемозі. Волонтерська діяльність, участь в акціях, культурних чи соціальних ініціативах

допомагає молоді відчути свою цінність у загальній боротьбі за перемогу і сприяє соціальному згуртуванню.

Молодіжні організації та громадські рухи виконують важливу роль у соціально-психологічному моделюванні ситуації перемоги серед молоді. Молодь активно долучається до різноманітних волонтерських, культурних, соціальних та політичних рухів, що допомагає їй не тільки розвивати соціальні навички, але й розуміти важливість своєї участі в процесах відновлення та будівництва країни після перемоги. Організації та рухи надають молодим людям можливість долучатися до соціально важливих справ, робити свій внесок у боротьбу за перемогу через підтримку армії, збір гуманітарної допомоги, проведення інформаційних кампаній. Участь в організаціях сприяє розвитку почуття колективної відповідальності, солідарності та патріотизму. Молодіжні організації стають не лише платформами для реалізації активної громадянської позиції, але й своєрідними осередками для психологічної підтримки тих, хто переживає війни, надаючи можливість висловлювати свої переживання і емоції.

Міжнародна підтримка та зовнішні чинники мають важливе значення для соціально-психологічного моделювання ситуації перемоги серед молоді. Підтримка міжнародної спільноти, допомога від інших країн та організацій, а також підтримка демократичних цінностей і прав людини сприяють формуванню в молоді відчуття глобальної єдності і надії на перемогу. Таке відчуття важливе не лише для зміцнення морального духу нації, але й для визнання України на світовій арені. Завдяки міжнародній підтримці Україна має можливість отримувати ресурси для боротьби, відновлення економіки та гуманітарної допомоги, що додає молоді впевненості у досягненні перемоги. Спільна боротьба за демократію і свободу посилює відчуття національної гідності та мотивує молодь до активної участі в обороні країни [51].

Індивідуальні психологічні особливості молоді відіграють важливу роль у формуванні її соціально-психологічних моделей майбутнього. Психологічна стійкість, оптимізм, здатність до адаптації та переживання стресу можуть визначати, як молодь сприймає ситуацію війни та можливість перемоги. Ті, хто

здатний зберігати спокій і приймати раціональні рішення навіть в умовах великих випробувань, зазвичай бачать перемогу як досягну мету, в той час як інші, хто переживає сильний стрес і тривогу, можуть мати песимістичні уявлення. Сильні психологічні особливості, такі як віра в себе та вірність своїм переконанням, надають молодим людям сили для боротьби, в той час як депресія, тривожність та інші психоемоційні труднощі можуть заважати їхньому активному залученню до процесів перемоги. Отже, розвиток психологічної стійкості серед сучасної молоді є необхідним для зміцнення її громадянської позиції та підтримки національної ідеї [35].

Соціально-економічна ситуація також є важливим чинником соціально-психологічного моделювання ситуації перемоги серед молоді. Відсутність економічної стабільності, труднощі з працевлаштуванням і доступністю ресурсів можуть впливати на уявлення молодих людей про своє майбутнє після перемоги. Зазвичай молодь, яка стикається з економічними труднощами, може мати песимістичний погляд на можливості відновлення після війни, вважаючи, що відсутність ресурсів або нестабільність на ринку праці буде перешкодою для досягнення бажаних змін. Водночас молодь, яка має доступ до стабільного доходу та перспективи на майбутнє, має більше мотивації сприяти відновленню та розвитку країни після війни. Соціально-економічні умови формують також психологічний настрій молоді, який безпосередньо впливає на її готовність до боротьби та участі в процесах відновлення [11].

Отже, чинники та умови соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією» мають значний вплив на формування уявлень молоді про майбутнє та її роль у післявоєнному суспільстві. Національна ідентичність, патріотизм і соціальні цінності допомагають сформувати у молоді відчуття єдності та сили нації, що є важливими для психологічної стійкості та надії на перемогу. Інформаційна політика, роль медіа і соціальних мереж значно впливають на сприйняття подій і формування громадянської свідомості. Психологічний стан, емоційний досвід і освітній рівень сприяють усвідомленню причин війни та мотивують молодь до активних дій на підтримку перемоги. Соціальна підтримка та участь у громадських рухах

допомагають молодим людям створити конструктивні моделі майбутнього, а міжнародна підтримка зміцнює впевненість у перемозі. Всі ці чинники взаємодіють, формуючи у молоді оптимістичне і реалістичне сприйняття перспектив після перемоги, що є важливим для соціально-психологічної стабільності та розвитку країни.

Висновок до розділу 1

1. Соціально-психологічне моделювання – це процес побудови та використання абстрактних, спрощених моделей, які відображають психологічні та соціальні механізми, що діють у групах або суспільствах. Це метод, за допомогою якого дослідники намагаються зрозуміти і передбачити поведінку людей у певних соціальних контекстах, враховуючи індивідуальні, групові та колективні психологічні фактори. Трактуювання поняття «соціально-психологічне моделювання» демонструє різноманіття наукових підходів, кожен з яких акцентує увагу на різних аспектах соціальних і психологічних процесів.

2. Вивчення вікових та соціально-психологічних особливостей молоді є ключовим для розуміння динаміки їхнього розвитку та адаптації в суспільстві. Молодь, як особлива соціальна група, потребує підтримки, врахування її специфічних потреб і викликів, зокрема в аспектах самореалізації, соціалізації та подолання стресових ситуацій. Розуміння перелічених особливостей дозволяє створювати умови для більш ефективної інтеграції молодих людей у соціум, сприяє їхньому психоемоційному розвитку та дозволяє знаходити оптимальні шляхи для подолання складних періодів життєвих змін.

3. Охарактеризовано основні чинники та умови соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією». Показано, що національна ідентичність, патріотизм і соціальні цінності допомагають сформувати у молоді відчуття єдності та сили нації, що є важливими для психологічної стійкості та надії на перемогу. Інформаційна політика, роль медіа і соціальних мереж значно впливають на сприйняття подій і формування

громадянської свідомості. Психологічний стан, емоційний досвід і освітній рівень сприяють усвідомленню причин війни та мотивують молодь до активних дій на підтримку перемоги. Соціальна підтримка та участь у громадських рухах допомагають молодим людям створити конструктивні моделі майбутнього, а міжнародна підтримка зміцнює впевненість у перемозі.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ МОЛОДДЮ СИТУАЦІЇ «ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ У ВІЙНІ З РОСІЄЮ»

2.1. Методичний інструментарій соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»

Підбір адекватного методичного інструментарію, спрямованого на соціально-психологічне моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» є надзвичайно важливим процесом, що потребує системного підходу та ретельного вибору ефективних методів.

В умовах сучасної війни, коли молодь переживає серйозні психологічні та соціальні трансформації, важливо не лише забезпечити їй доступ до інформації, а й створити умови для розвитку критичного мислення, патріотичної свідомості та внутрішньої мотивації до активної участі в процесах перемоги та відновлення країни. Використання відповідних діагностичних методик дозволяє глибше зрозуміти психологічний стан молоді, її ставлення до війни та перемоги, а також розробити стратегії підтримки і стимулювання її соціальної активності. Правильний підбір інструментів соціально-психологічного моделювання дає можливість формувати конструктивні та оптимістичні моделі майбутнього, що є необхідними для досягнення перемоги та стабільності в післявоєнний період.

Методичний інструментарій соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» потребує різноманітних підходів, які дозволяють не тільки оцінити ставлення молоді до війни, але й допомогти їй сформувати оптимістичні та конструктивні уявлення про майбутнє, спільно працюючи на відновлення та розвиток країни. Серед найбільш ефективних методів можна виділити такі інструменти:

1. Анкетування та опитування – один з найпоширеніших і доступних методів збору даних, що дозволяє отримати статистичну інформацію про ставлення молоді до різних аспектів війни і перемоги. Анкетування має на меті з'ясувати, як молодь оцінює важливість національної ідентичності, патріотизму, роль волонтерства, участь у суспільно важливих ініціативах. Цей метод дозволяє виявити не тільки рівень інформованості молоді про соціальні події, але й визначити їхні почуттєво-емоційні реакції на ситуацію, очікування від майбутнього, а також їхні соціально-психологічні моделі [24].

2. Фокус-групи – це метод, за якого невеликі групи молодих людей обговорюють конкретні теми, що стосуються ситуації війни та перемоги. Під час таких зустрічей молодь може вільно висловлювати свої думки про те, що означає перемога для країни, яке місце вони самі займають у цьому процесі та як бачать своє майбутнє після закінчення війни. Цей метод дозволяє виявити глибинні переконання, які можуть не бути очевидними в інших форматах збору даних, таких як опитування чи анкети, а також допомагає зрозуміти роль соціальних мереж, медіа та інших факторів у формуванні уявлень молоді [32].

3. Інтерв'ю з представниками громадських та молодіжних організацій – передбачає залучення лідерів молодіжних організацій, активістів та волонтерів для інтерв'ю й допомагає зрозуміти, яким чином вони формують погляди молоді на війну і перемогу. Завдяки таким інтерв'ю можна виявити стратегії, які застосовуються для мобілізації молоді, щоб залучити її до активних дій, волонтерських проєктів, культурних ініціатив, а також для формування у неї позитивних установок щодо відновлення країни. Цей метод є важливим для отримання практичної інформації від людей, які безпосередньо

взаємодіють з молоддю та мають досвід роботи з її психоемоційним станом в умовах війни [3].

4. Медіа-аналіз та контент-аналіз соціальних мереж – оскільки соціальні мережі є важливим джерелом інформації для сучасної молоді, медіа-аналіз дозволяє оцінити, які соціальні наративи та образи домінують в інтернет-просторі, і як це впливає на уявлення молоді про війну, перемогу та відновлення країни. Зокрема, аналіз соціальних наративів, відео, новин, постів, мемів та інших матеріалів дозволяє зрозуміти, як молодь сприймає реальність війни, які уявлення про перемогу формуються через медіа, і в яких контекстах побудовані образи «післяпереможної» України [55; 74].

5. Креативні методи (брайт-сторі та візуальні проекти) – створення різних видів креативного контенту, таких як брайт-сторі (історії позитивного майбутнього) або візуальні проекти (мультимедійні інсталяції, графіка, відео), дозволяє молоді вільно виражати свої ідеї, сподівання та переживання через творчість. Наприклад, сучасна молодь може створювати колажі, малюнки, писати вірші або відео, що висвітлюють їх бачення перемоги, майбутнього після війни, стабільності та миру. Такі креативні проекти допомагають краще відобразити емоції та настрої молоді, а також виступають як інструмент мобілізації позитивної енергії для відновлення країни [28].

6. Рольові ігри і вправи на розвиток соціальних і громадянських навичок – дозволяють молоді моделювати різноманітні сценарії, пов'язані з відновленням країни після війни, та надавати їй можливість побачити, як можна взаємодіяти з іншими людьми в умовах соціальних і політичних змін. Ці ігри допомагають розвивати комунікаційні навички, знижувати рівень тривожності щодо майбутнього, підвищувати рівень готовності до реальних дій в ситуаціях, що потребують швидких і зважених рішень. Тренінги з розвитку лідерських якостей, управління стресом, волонтерської діяльності та ефективної роботи в групах також сприяють формуванню активної громадянської позиції у молоді [17; 10a].

7. Методи когнітивно-поведінкової терапії (КПТ) – оскільки війна та постійний стрес можуть призводити до значних психологічних проблем у

молоді, включаючи депресію, тривогу, стрес, важливо застосовувати методи когнітивно-поведінкової терапії для корекції деструктивних переконань і емоцій. КПТ може допомогти молодим людям розвинути позитивне мислення, зменшити рівень стресу та тривожності, а також сформувати конструктивні уявлення про майбутнє, орієнтуючи їх на відновлення та розвиток країни. Такий підхід дозволяє зберігати психологічну стійкість навіть у періоди криз [63].

8. Воркшопи та навчальні програми з патріотизму і громадянської відповідальності – проведення воркшопів і тренінгових занять на теми патріотизму, національної гідності та громадянської відповідальності допомагає молоді формувати свідомість щодо їх ролі у відновленні країни після перемоги. Перелічені програми можуть охоплювати історичні аспекти боротьби за незалежність України, вивчення національних героїв та символів, а також важливість громадянської активності в процесах соціальних і політичних змін. Залучення сучасної молоді до цих програм допомагає зміцнити відчуття належності до нації і сприяє розвитку лідерських якостей [70].

9. Моделювання сценаріїв майбутнього (future studies) – моделювання сценаріїв майбутнього є важливим інструментом для розвитку у молоді конструктивного мислення щодо післявоєнного періоду. За допомогою методів стратегічного планування молодь може розробляти різноманітні сценарії розвитку країни після перемоги, аналізувати можливі соціальні, економічні та політичні шляхи відновлення. Це дає можливість сформувати уявлення про майбутнє, яке базується на оптимізмі та реалістичних оцінках того, як Україна може відновитися і процвітати після війни [54].

Підбір адекватного методичного інструментарію, спрямованого на соціально-психологічне моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією», передбачає використання методів анкетування, участі в фокус-групах, інтерв'ю з представниками громадських та молодіжних організацій та моделювання сценаріїв майбутнього через брейнстормінг («мозковий штурм»).

Зокрема, анкетування є одним з найбільш доступних та ефективних методів збору даних, що дозволяє виявити статистичну інформацію та глибокі

соціально-психологічні установки молоді щодо війни і перемоги. Цей метод зокрема дозволяє зібрати інформацію про ставлення молоді до таких важливих аспектів, як національна ідентичність, патріотизм, роль волонтерства, участь у громадських ініціативах, а також очікування щодо майбутнього після перемоги. Анкетування може охоплювати різні аспекти: від оцінки інформаційних кампаній до розуміння того, як молодь бачить своє місце в суспільстві після відновлення країни. Проводячи анкетування, можна визначити не тільки рівень інформованості молоді про поточні події, але й виявити їхні емоційні реакції, рівень стресу, тривожності та оптимізму, які виникають через ситуацію війни. Особливо важливо, що анкети можуть бути анонімними, що дозволяє молодим людям висловлювати свої думки без страху критики, таким чином даючи можливість отримати відверті та достовірні відповіді. Анкетування дає можливість аналізувати дані по різних соціальних групах, визначаючи, які фактори найбільше впливають на формування поглядів і ставлень молоді. Це може допомогти в подальшому плануванні стратегій національної реабілітації і розвитку, орієнтуючись на реальні потреби та пріоритети молодіжної аудиторії.

Анкетування також дозволяє проводити порівняння між різними віковими групами або регіонами країни, оскільки можна отримати відмінності в поглядах, ставленнях до війни і національної перемоги в залежності від досвіду кожної конкретної групи. Отож анкети можуть стати важливим інструментом для визначення соціально-психологічних особливостей, які формують ставлення молоді до післявоєнного відновлення та їхнього бачення майбутнього України.

Фокус-групи також є надзвичайно корисним методом для соціально-психологічного моделювання, оскільки вони дозволяють отримати більш глибоке розуміння уявлень молоді про перемогу, її значення для країни, а також про те, як молоді люди бачать своє місце в цьому процесі. На відміну від анкетування, де респонденти відповідають на закриті чи відкриті питання індивідуально, фокус-групи є груповим обговоренням, під час якого учасники мають можливість висловлювати свої думки, ідеї та почуття, що допомагає виявити не тільки поверхневі уявлення, але й глибші переконання та емоційні

реакції на ситуацію війни і післявоєнного відновлення. Цей метод дозволяє аналізувати думки молоді в контексті соціальних взаємодій, а обговорення дає змогу побачити, як думки одних учасників можуть впливати на інших.

Фокус-групи також мають значну перевагу, оскільки вони дають змогу отримати контекстуальну інформацію про роль медіа та соціальних мереж у формуванні уявлень про перемогу. Молодь часто перебуває під впливом різноманітних медійних наративів, і фокус-групи можуть допомогти виявити, як цей вплив відображається в їхньому світогляді, ставленні до майбутнього та соціальних і політичних очікуваннях. Учасники можуть обговорювати свої почуття щодо національної ідентичності, патріотизму, а також очікування щодо відновлення країни після перемоги. Такий підхід дозволяє створити більш повне уявлення про внутрішні переконання молоді і допомагає виявити потенційні стереотипи чи навіть страхи, які можуть впливати на її ставлення до майбутнього. Метод фокус-груп є також важливим для вивчення групових динамік і може застосовуватися для створення сценаріїв майбутнього, що враховують соціальну інтеграцію, солідарність та психологічну адаптацію молоді в умовах післявоєнного відновлення.

Інтерв'ю з представниками громадських і молодіжних організацій є важливим методом для дослідження того, як формуються погляди молоді на війну, перемогу та відновлення країни після війни. Лідери організацій, активісти, волонтери, які працюють безпосередньо з молоддю, мають унікальний досвід взаємодії з цією групою і можуть поділитися цінною інформацією про те, як змінюються соціально-психологічні установки молоді в умовах війни. Вони мають глибше розуміння того, які стратегії можуть бути ефективними для мобілізації молоді, як заохотити її до участі в волонтерських проєктах, культурних ініціативах та громадських рухах, а також для формування позитивних установок щодо відновлення країни після війни.

Інтерв'ю з представниками громадських і молодіжних організацій дозволяє не тільки отримати інформацію про практичні стратегії, які допомагають молоді подолати психологічний стрес війни, але й дає змогу зрозуміти, які теми, проблеми та підходи викликають найбільше занепокоєння

у молодих людей і як ці питання можуть бути вирішені в майбутньому. Наприклад, під час інтерв'ю можна виявити, які аспекти відновлення країни є найбільш важливими для молоді, як вони бачать роль держави в цьому процесі, а також які соціальні ініціативи мають найбільший ефект у мобілізації молодіжного активізму. Залучення лідерів громадських організацій і волонтерських рухів для інтерв'ю дозволяє створити більш точне уявлення про соціально-психологічні бар'єри, з якими стикається молодь, а також про шляхи подолання цих труднощів у післявоєнний період. Така інформація є важливою для розробки комплексних програм відновлення, які можуть враховувати потреби та погляди молоді.

Моделювання сценаріїв майбутнього через брейнстормінг є важливим методом, що дозволяє молоді активно формувати уявлення про майбутнє України після перемоги у війні. Брейнстормінг або мозковий штурм передбачає генерацію ідей без обмежень, що дозволяє учасникам вільно висловлювати свої думки, що стосуються того, яким може бути майбутнє країни після війни. За допомогою цього методу молодь може обговорювати можливі сценарії соціального, економічного та політичного відновлення України, аналізувати різні варіанти розвитку подій та обирати найбільш оптимістичні та реалістичні шляхи для відновлення. Цей метод є важливим для формування у молоді конструктивного мислення і гнучкості в плануванні майбутнього. Завдяки брейнстормінгу молодь може не тільки висловлювати свої ідеї, але й розвивати стратегічне мислення, вчитися працювати в команді і формувати спільні бачення розвитку країни після війни. Брейнстормінг дозволяє створити різноманітні сценарії майбутнього, що базуються на оптимістичних та реалістичних оцінках, і допомагає зрозуміти, як країна може відновитися і процвітати після війни. Такий підхід також сприяє розвитку творчих здібностей молоді, її здатності до пошуку інноваційних рішень та колективного планування майбутнього. Цей метод є важливим для того, щоб підготувати молодь до можливих викликів післявоєнного відновлення, а також для формування у неї почуття власної відповідальності та участі в процесах повоєнної відбудови.

Отже, методи соціально-психологічного моделювання, зокрема такі як анкетування, участь у фокус-групах, інтерв'ю з представниками громадських та молодіжних організацій, а також моделювання сценаріїв майбутнього через брейнстормінг, відіграють ключову роль у формуванні уявлень молоді про перемогу України у війні з росією. Анкетування дозволяє зібрати об'єктивні дані про ставлення молоді до важливих аспектів війни та відновлення, виявити емоційні реакції та соціально-психологічні моделі, що визначають їхні очікування від майбутнього. Фокус-групи дають можливість глибше зрозуміти переконання молоді та аналізувати вплив медіа та соціальних мереж на формування їхніх уявлень [71a]. Інтерв'ю з представниками молодіжних організацій дає цінну інформацію про стратегії залучення молоді до активної участі в післявоєнному відновленні країни, а також формує розуміння її психоемоційного стану. Моделювання сценаріїв майбутнього через брейнстормінг дозволяє молоді розвивати конструктивне мислення і створювати реалістичні уявлення про можливі шляхи відновлення країни, що в свою чергу сприяє розвитку оптимізму та активної громадянської позиції. Всі перелічені методи в комплексі допомагають не лише досліджувати соціально-психологічні установки молоді, а й сприяти її психоемоційному відновленню та підготовці до участі в побудові нового, відновленого українського суспільства.

2.2. Аналіз результатів соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»

Інтерпретація результатів проведеного нами соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» є важливим для розуміння того, як молоде покоління сприймає можливі сценарії розвитку подій та які соціально-психологічні фактори впливають на їхнє ставлення до майбутнього країни. Враховуючи роль молоді у відновленні національної єдності, побудові нових соціальних та економічних моделей після війни, а також важливість їх активного залучення до процесу відбудови, результати цього

аналізу надають цінну інформацію для формулювання стратегій підтримки, розвитку та адаптації молодого покоління в післявоєнний період. Розуміння думок, настроїв та очікувань молоді дозволяє більш ефективно реагувати на їхні потреби та створити програми, що сприяють соціальній інтеграції, психологічній реабілітації та формуванню позитивного погляду на майбутнє країни.

Охарактеризуємо результати проведеного у квітні 2025 року опитування серед молоді щодо соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією» в розрізі кожного з питань анкети.

Результати відповідей на це питання «Як ви оцінюєте можливість політичного краху режиму в росії як сценарій перемоги України?» показали, що більшість молодих людей (38%) вважає політичний крах режиму в росії «ймовірним» сценарієм для перемоги України. При цьому 28% респондентів вказали, що такий сценарій «дуже ймовірний», що свідчить про значну надію на внутрішні зміни в росії. 18% опитаних не були впевнені в цьому, вважаючи можливість такого сценарію малоімовірною. 10% вказали, що це абсолютно неможливо. Таким чином, видно, що молодь все ж бачить певний потенціал для політичних змін у росії як важливий фактор перемоги, хоча не всі респонденти вважають його досяжним.

Результати відповідей на це питання «Які фактори можуть стати тригером для політичного краху режиму в росії?» показали, що респонденти вважають кілька ключових факторів, які можуть призвести до політичного краху в росії. 55% опитаних відзначили «військову поразку» як головний тригер для зміни влади в росії. 45% респондентів вважають, що «економічна криза» може стати важливим фактором для цього. Більш ніж 40% вибрали «невдоволення суспільства» як важливий чинник, а «повстання в тилу» підтримали лише 25% респондентів. Це свідчить про високу ймовірність того, що економічні та соціальні фактори можуть впливати на політичні зміни в росії.

Результати відповідей на це питання «Як ви ставитеся до ймовірності очевидної військової перемоги України?» показали, що 50% респондентів висловили віру в можливість «очевидної військової перемоги України», вказуючи, що це «можливо за умови значної допомоги міжнародних партнерів».

30% респондентів повністю підтримують можливість перемоги, вважаючи це «дуже ймовірним». 12% не вірять у військову перемогу України без змін у росії, а 8% вважають перемогу «неможливою». Це свідчить, що більшість молоді вірить у перемогу, але визнає важливість міжнародної підтримки для досягнення цієї мети.

Результати відповідей на це питання «Що, на вашу думку, може стати визначальним для досягнення очевидної військової перемоги України?» показали, що головним фактором перемоги для 60% респондентів є «допомога міжнародних партнерів». 48% вважають, що важливою складовою є «власна військова стратегія України», а 36% вказали на «технологічну перевагу України». 22% респондентів переконані, що важливою умовою є «внутрішня дестабілізація в росії». Це демонструє, що молодь розглядає перемогу як комплексний процес, де важливу роль відіграють як зовнішні, так і внутрішні фактори.

Результати відповідей на це питання «Як ви оцінюєте ймовірність перемоги росії у війні?» показали, що 35% респондентів вважають ймовірність перемоги росії «низькою». 40% опитаних вважають перемогу росії «малоймовірною», в той час як 12% вказали на «помірну ймовірність» цього сценарію. Лише 4% вважають, що ймовірність перемоги росії «висока», і ще 9% не змогли визначити свою позицію щодо питання. Це показує впевненість молоді в можливості перемоги України, хоча є частка респондентів, які визнають потенціал для перемоги росії.

Результати відповідей на це питання «Які фактори можуть привести до військової перемоги росії?» показали, що 50% респондентів вважають, що до перемоги росії може призвести «внутрішня дестабілізація в Україні». 40% вказали на «позбавлення України міжнародної підтримки», а 28% вважають, що «збільшення ресурсної бази росії» може стати важливим фактором. 35% відзначили, що «розкол українського суспільства» може сприяти перемозі росії. Це свідчить про те, що молодь бачить багато потенційних загроз для України в контексті внутрішніх і зовнішніх факторів.

Результати відповідей на це питання «Як ви ставитесь до ідеї компромісного миру між Україною та росією?» показали, що 45% вважають його

«маломожливим через позицію Путіна». 30% висловили підтримку такому сценарію, але лише за умови зміни влади в росії, тоді як 15% вважають його «оптимальним» сценарієм. 7% респондентів висловили заперечення проти будь-якого компромісу з росією. Це показує, що більшість молоді схильна до радикальніших варіантів вирішення конфлікту, ніж до компромісу.

Результати відповідей на це питання «Що, на вашу думку, є головною перепоною для досягнення компромісного миру?» показали, що для 60% респондентів головною перепоною є «наявність Путіна при владі в росії». 50% вважають, що «невизначеність щодо майбутніх кордонів» є серйозною проблемою. 40% відзначили «недовіру між народами» як одну з головних перепон для миру, а 35% опитаних підкреслили «відсутність реальних мирних ініціатив». Це свідчить про те, що більшість молоді вважає особистість Путіна основною перешкодою на шляху до миру.

Результати відповідей на це питання «Як ви ставитесь до «корейського сценарію» (фактичний мир без формального визнання)?» показали, що 45% респондентів вважають цей сценарій «неприйнятним для України». 30% згодні з ним як «найкращим варіантом, аби уникнути подальших конфліктів», 15% не впевнені, чи це працюватиме, і 10% не мають чіткої думки. Це свідчить про те, що молодь не схильна до компромісів, якщо вони включають формальне визнання нових кордонів чи «заплющення очей» на ситуацію.

Результати відповідей на це питання «Як би ви оцінили роль міжнародних миротворців у можливому післявоєнному відновленні України?» показали, що 50% респондентів вважають, що міжнародні миротворці є «необхідними для підтримки миру». 40% вважають їх допомогу «корисною, але не визначальною», і 5% вважають миротворців «загрозою для суверенітету України». Лише 5% опитаних не вірять в ефект від міжнародних миротворців, що свідчить про високий рівень підтримки міжнародного співробітництва в післявоєнний період.

Результати відповідей на це питання «Які з наступних емоцій ви відчуваєте, коли думаєте про перемогу України?» показали, що більшість респондентів (75%) відчуває «надію», коли думають про перемогу України. Цей варіант отримав найбільшу кількість підтримки, що свідчить про загальну

оптимістичну настроєність серед молоді. 65% опитаних відзначили «піднесення», а 55% відчують «впевненість». Водночас, 45% респондентів відчують «страх» через невизначеність щодо майбутнього, а 40% – «невизначеність», що свідчить про тривожність щодо наслідків війни. 30% опитаних висловили почуття «печалі», а 20% – «зневіри». Це вказує на те, що попри загальний оптимізм, багато молодих людей переживають щодо непередбачуваних наслідків війни.

Результати відповідей на це питання «Чи вважаєте ви, що після війни Україна зможе повернутися до нормального соціально-економічного розвитку?» показали, що 45% вважають, що Україна «відновиться швидко», однак 40% вказали, що відновлення буде «дуже важким». Це свідчить про реалістичне оцінювання ситуації, коли молодь вірить у можливість відновлення, але розуміє, що це вимагатиме значних зусиль. 12% вважають, що відновлення буде можливим лише після «багатьох років», а 3% висловили «сумніви щодо майбутнього розвитку», вказуючи на негативні прогнози. Це підкреслює певний песимізм серед частини молоді стосовно післявоєнного відновлення країни.

Результати відповідей на це питання «Як ви оцінюєте роль волонтерства в досягненні перемоги України?» показали, що більшість молодих людей (68%) вважають, що «волонтери незамінні» для досягнення перемоги. Більше того, 25% відзначили, що «волонтерство важливе, але не є визначальним фактором», що також вказує на визнання його значущості. Лише 5% респондентів вважають, що волонтерство «не має великої ролі у війні», і жоден із респондентів не заперечував необхідність волонтерства. Це підтверджує високий рівень підтримки та визнання волонтерського руху серед молоді.

Результати відповідей на це питання «Які з наведених чинників ви вважаєте найбільш важливими для стабільності України після війни?» показали, що найбільшу підтримку отримали чинники, що стосуються відновлення економіки та психологічної реабілітації населення: 75% респондентів вважають, що «відновлення економіки» є основою стабільності після війни. 62% відзначили «психологічну реабілітацію населення» як важливий фактор для стабільності. 55% респондентів зазначили, що «встановлення соціальної справедливості»

стане важливим етапом після війни, а 50% підтримали необхідність «збереження територіальної цілісності» для забезпечення стабільності. 40% вибрали «взаємодію з міжнародними партнерами» як важливий фактор. Це свідчить про те, що молодь бачить комплексний підхід до відновлення країни після війни, де економічні та соціальні фактори мають вирішальне значення.

Результати відповідей на це питання «Що, на вашу думку, має стати головною метою України після перемоги у війні?» показали, що найбільше респондентів (60%) вважають, що головною метою після перемоги має бути «відновлення суверенітету і територіальної цілісності України». 50% осіб вказали на «побудову сильної економіки», а 45% вважають, що важливим є «психологічне відновлення населення». 38% підтримали ідею «створення стабільної демократичної держави», що свідчить про пріоритетність демократичних змін після війни. Це показує, що молодь надає великого значення відновленню державних інститутів і забезпеченню стабільності країни на всіх рівнях.

Узагальнимо, що молодь в цілому підтримує ідею перемоги України, але при цьому має побоювання та тривоги щодо майбутнього. Більшість респондентів має реалістичне уявлення про складність процесу відновлення країни, проте висловлюють підтримку міжнародній допомозі, волонтерським ініціативам і важливості соціально-економічних перетворень у післявоєнний період.

Охарактеризуємо результати роботи фокус-групи щодо соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією». У цій фокус-групі брало участь 14 молодих людей, у ній були обговорені різні сценарії завершення війни, включаючи базовий і найімовірніший, оптимістичний та найгірший сценарії. Респонденти по-різному оцінювали ймовірність кожного з цих варіантів, що відображає різні погляди на майбутнє України та її роль на міжнародній арені.

1. Базовий і найімовірніший сценарій – отримав 37% підтримки серед учасників фокус-груп. Респонденти вважали, що найближчим часом окуповані території України залишатимуться під фактичним контролем росії, і це буде

складним процесом, оскільки міжнародне співтовариство, ймовірно, не зможе вплинути на безпосереднє відновлення територіальної цілісності України в короткостроковій перспективі. Зокрема, з них 28% молодих людей вказали на ймовірність обміну землями, в тому числі на території Курської області, з метою зниження напруги між двома країнами. Однак 24% респондентів сумнівалися в можливості таких обмінів, визнаючи, що це може стати частиною компромісу, але не гарантованим рішенням. Щодо НАТО, 32% учасників вказали, що Україна, скоріше за все, отримає гарантії безпеки, але не стане членом альянсу через незгоду росії та її можливу активну протидію. Важливою складовою цього сценарію була підтримка з боку США, що була оцінена 23% респондентів як основний фактор, який забезпечить стабільність в Україні після завершення війни. Водночас 14% учасників вказали, що Україна може розраховувати на допомогу США за умови збереження дипломатичних зв'язків між Європою та Вашингтоном. Однак не всі були впевнені, що підтримка буде безумовною: 14% висловили сумніви з приводу тривалості цієї допомоги в довгостроковій перспективі.

2. Оптимістичний сценарій – отримав 42% підтримки серед учасників фокус-групи, хоча деякі респонденти висловили обережний скептицизм щодо можливості його реалізації через високі ризики прямого зіткнення з росією. 31% респондентів вважали, що США та країни Європи можуть пообіцяти втручатися, якщо росія порушить умови мирної угоди, проте 23% були насторожені через можливі військові ескалації. 11% респондентів зазначили, що такий сценарій загрожує розвитком глобальної війни, що зменшує ймовірність його реалізації. Союзники України, за словами 34% учасників, можуть пообіцяти посилення санкцій проти росії та продовження підтримки, що сприятиме розвитку оборонної промисловості України та реформуванню ЗСУ. У цьому контексті 26% молодих людей висловили надію на подальшу інтеграцію України в ЄС після закінчення війни. 12% респондентів вказали, що підтримка з боку Європи та США є вирішальною для досягнення мети, хоча 10% зазначили, що для повної реалізації сценарію необхідні внутрішні зміни в Україні та в міжнародній політиці.

3. Найгірший сценарій – отримав 21% підтримки в фокус-групах, але не всі учасники були однаково переконані у його реалістичності. 18% респондентів вказали, що у разі втрати інтересу США до України після завершення війни, військова та фінансова допомога припиниться, що значно зменшить можливості для відновлення країни. 14% висловили побоювання, що європейські країни будуть змушені самотійно вирішувати проблему, що може призвести до компромісу з росією за рахунок українських інтересів. 9% респондентів вважають, що такий сценарій призведе до значних поступок з боку України, включаючи можливу втрату частини територій та контроль над ними з боку росії. Згідно з цим сценарієм, 23% учасників припустили, що Україна може отримати певний суверенітет, але росія може взяти під контроль частину української території, а також заблокувати вступ України до НАТО. 18% респондентів висловили побоювання щодо наступних кроків росії, які можуть включати анексію інших територій, таких як країни Балтії, що розглядаються путіним як частина російської імперії. Цей аспект викликав тривогу серед 17% опитаних, що свідчить про високий рівень небезпеки, пов'язаний із подальшою агресією росії.

Загалом, участь молодих людей у фокус-групі показала різноманітні оцінки можливих сценаріїв завершення війни. Базовий сценарій був оцінений як найбільш реалістичний, що відображає обережний оптимізм з надією на міжнародну підтримку, хоча з певними обмеженнями, зокрема щодо членства в НАТО. Оптимістичний сценарій має підтримку, але він пов'язаний з високими ризиками ескалації конфлікту. Найгірший сценарій залишається найбільш тривожним, оскільки він передбачає великі поступки з боку України та зменшення міжнародної підтримки.

Охарактеризуємо результати опитування 15 молодих людей, представників громадських та молодіжних організацій, щодо соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією» (мозковий штурм). Учасники поділилися своїми поглядами на різні сценарії завершення війни між Україною та росією, кожен із яких викликав жваві дискусії. Оцінки варіантів завершення війни допомогли зібрати уявлення про відчуття молоді стосовно

майбутнього України в контексті міжнародної політики та безпеки. Ось як учасники оцінили кожен з чотирьох сценаріїв.

1. Сценарій 1 «Поразка». Цей сценарій, хоча й був оцінений як найгірший, викликав найбільше обговорень. 32% учасників відзначили, що поразка України в умовах тривалого військового конфлікту та відсутності підтримки з боку США може мати катастрофічні наслідки для держави. 46% респондентів вказали на серйозні ризики для міжнародної безпеки, зокрема, на можливість масового потоку біженців, що шукатимуть притулку за кордоном. 22% вважають, що така поразка стане ударом по стабільності Європи, оскільки Україна для багатьох країн є «передовим постом» в боротьбі з агресією росії. Проте 16% молодих людей зазначили, що найбільше їх хвилюють наслідки поразки для самих українців. Як зазначили 13% респондентів, вони вважають, що десятки тисяч українців можуть бути відправлені до російських в'язниць, а країна опиниться під значним тиском з боку Кремля. 12% респондентів звернули увагу на ймовірне розширення російського впливу в Європі та на можливість прямого наступу на Польщу, якщо росія здобуде стратегічні вигоди в Україні. Загалом, більшість опитаних (58%) визнала цей сценарій найбільш небезпечним, адже поразка України стане не тільки трагедією для країни, але й катастрофою для стабільності регіону. 42% опитаних осіб вважали, що світова спільнота повинна більш рішуче реагувати на загрози з боку росії, аби уникнути такої ситуації.

2. Сценарій 2 «Поганий мир». Поганий мир був оцінений 23% респондентів як варіант, який залишатиме Україні менше простору для маневру. 46% учасників вказали на ймовірність, що Україна буде змушена піти на компроміс через відсутність належної підтримки Заходу. Вони вважають, що укладення угоди з росією може привести до розподілу країни та створення проросійського уряду, що означатиме поразку не тільки для України, але й для її союзників. 24% опитаних зазначили, що це стане принизливим результатом для держави та її громадян, адже подібне рішення порушить територіальну цілісність України і призведе до обмеження її суверенітету. Зі свого боку 22% респондентів наголосили на негативних наслідках для міжнародної безпеки, оскільки такий мир означатиме, що росія знову буде домінувати в пострадянському просторі, а

це створить нові загрози для інших країн Європи. 15% вказали, що такий сценарій може призвести до подальшої дестабілізації в Україні, а політичні розбіжності можуть погіршити ситуацію в державі, призводячи до довготривалого соціально-економічного спаду. І хоча 20% учасників зазначили, що цей сценарій міг би стати менш травматичним у порівнянні з поразкою, більшість (60%) висловила рішучу неприязнь до такого результату, вважаючи його загрозою для майбутнього України. Поганий мир був охарактеризований як тимчасове рішення, яке не вирішить корінь конфлікту, а лише заморозить проблему, що може привести до нової ескалації в майбутньому.

3. Сценарій 3 «Припинення вогню». Сценарій припинення вогню, в разі його супроводження мирною угодою, був оцінений 42% респондентів як найбільш реалістичний, оскільки багато хто з учасників вважає, що конфлікт не може тривати нескінченно. 60% молодих людей погодилися з думкою, що припинення бойових дій може стабілізувати регіон, за умови міжнародних гарантій безпеки для України. Однак 33% респондентів зазначили, що без досягнення мирної угоди це може призвести до замороженого конфлікту, подібного до ситуації з Мінськими угодами, де росія не виконала зобов'язання, і конфлікт поновився. Зокрема, 30% респондентів відзначили, що припинення вогню може бути важливим першим кроком до більш стійкого мирного врегулювання, але лише в тому випадку, якщо росія продовжить тиск на виконання мирних угод. 20% молодих людей висловили сумніви, чи може цей сценарій принести реальне довгострокове мирне вирішення, оскільки росія може в будь-який момент поновити наступ, якщо не буде жорстких гарантій від Заходу. У загальному підсумку, 55% учасників визнали цей сценарій можливим, але лише за умови чітких міжнародних гарантій і реальних механізмів контролю за виконанням угод, що дозволить уникнути нового спалаху конфлікту.

4. Сценарій 4 «Мирне врегулювання». Цей сценарій отримав найбільшу підтримку серед учасників опитування, 67% респондентів вважають мирне врегулювання оптимальним варіантом завершення конфлікту. Більшість з них (55%) відзначили, що досягнення мирної угоди за підтримки США дозволить зміцнити позиції України та зберегти її суверенітет. 49% вважають, що,

незважаючи на можливі територіальні поступки, такі як тимчасова втрата частини територій, цей сценарій все ж дасть Україні шанс на відновлення і подальшу інтеграцію в Європу. 25% респондентів наголосили, що при чітких гарантіях безпеки і підтримці від Заходу, мирне врегулювання дозволить Україні відновити стабільність, а в подальшому це відкриє шлях до реформ і інтеграції в європейські структури. Однак 18% висловили побоювання щодо територіальних поступок, що можуть стати неприємно сприйнятим кроком для громадян України. Загалом, 67% учасників відзначили мирне врегулювання як найбільш бажаний результат, що дозволить Україні зберегти свою незалежність і почати процес відновлення. 33% респондентів висловили обережний оптимізм, визнаючи, що при таких умовах Україна зможе пройти шлях важких реформ і стати сильнішою в майбутньому.

Охарактеризуємо й інтерпретуємо загальні результати проведеного нами соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією». Молодь, яка брала участь у соціально-психологічному моделюванні ситуації «перемоги України у війні з росією», виразила різні погляди на можливі результати війни. Проте, незалежно від того, який варіант завершення конфлікту обговорювався, всі учасники підкресливали важливість стабільності, відновлення суверенітету України та збереження національної ідентичності. Три основні сценарії, які були розглянуті: повна перемога, повна поразка та проміжний варіант, дозволили зрозуміти різноманітність очікувань молодих людей і їхні емоційні реакції щодо майбутнього країни (рис. 2.1).

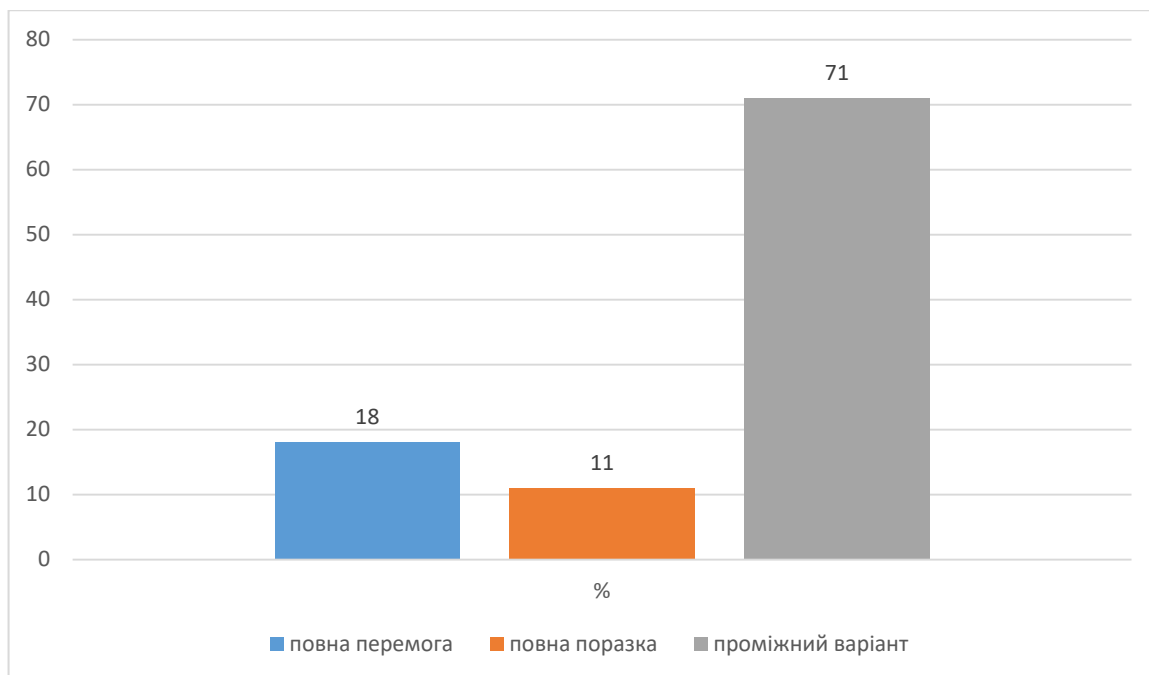

Рис. 2.1. Уявлення молоді про сценарії «перемоги України у війні з росією» (%)

Так, сценарій повної перемоги України у війні з росією був оцінений 18% молоді як найбільш бажаний і оптимістичний варіант. Респонденти висловили переконання, що перемога України стане потужним сигналом для всього світу про незламність національного духу і готовність до відстоювання суверенітету за будь-яких умов. Багато учасників зазначили, що для них перемога – це не лише військовий успіх, але й відновлення територіальної цілісності країни, а також досягнення стабільного мирного розвитку на основі нових міжнародних договорів. Для цих респондентів перемога асоціювалася з майбутнім, де Україна стане стабільною, демократичною країною, що інтегрується в європейські структури. Це відкриє для українців можливості для розвитку економіки, покращення соціальних умов життя, а також буде сприяти розвитку освіти та науки. Учасники моделювання вважали, що перемога означатиме не лише політичну, але й культурну перемогу України на міжнародній арені. Вони вірять, що в результаті повної перемоги країна здобуде повагу на світовій сцені, відновить своє місце у міжнародних організаціях і стане одним з важливих партнерів для західних країн. Респонденти підкреслювали, що перемога України відкриє нові перспективи для розвитку власної оборонної промисловості, яка

дозволить країні не лише забезпечувати свою безпеку, а й стати важливим гравцем на міжнародному ринку зброї та технологій. Багато учасників підкреслювали, що для досягнення цього необхідно залучати нові технології, модернізувати армію та впроваджувати інновації в різних сферах економіки. Проте респонденти визнали, що повна перемога може бути досягнута лише за умови жорсткої міжнародної підтримки. Це включає як військову допомогу, так і економічну підтримку з боку західних партнерів. Без цієї допомоги перемога могла б бути недосяжною через велику військову та економічну залежність України від зовнішніх факторів. Найбільше учасники хвилювались через те, чи зможе Україна пережити всі труднощі війни, якщо вона не отримає гарантованої міжнародної підтримки. Для них важливо було б, щоб після перемоги була створена стабільна внутрішня політична ситуація, адже наявність внутрішніх конфліктів або соціальної дезінтеграції могла б суттєво ускладнити перехід до мирного розвитку країни.

Сценарій повної поразки був сприйнятий 11% учасників як надзвичайно трагічний і безнадійний. Молоді люди вказали, що поразка України у війні могла б призвести до серйозних геополітичних наслідків, які змінять баланс сил у Європі. Вони вважали, що росія, здобувши перемогу, могла б зміцнити свій вплив на пострадянському просторі, а також на території Східної Європи. Респонденти висловили побоювання, що поразка стане початком для масштабної геополітичної агресії з боку росії, яка може почати домагатися територіальних претензій не лише до України, а й до інших країн, зокрема до країн Балтії та Польщі. Водночас учасники висловили страх, що поразка України в результаті війни матиме катастрофічні наслідки для внутрішньої ситуації в країні. Вони вважали, що країна може зіткнутися з глибокою політичною, соціальною та економічною кризою, а десятки тисяч українців можуть бути вимушені покинути країну через агресивну політику росії щодо опозиційно налаштованих громадян. Учасників побоювались, що після поразки може відбутися окупація територій, повне знищення незалежності країни і встановлення проросійського режиму, що буде тяжким випробуванням для національної ідентичності українців. Респонденти додавали, що поразка може призвести до того, що Україна стане

свідком серйозного падіння морального духу населення, початку розвалу суспільства і втрати віри в майбутнє. Участь країни у таких мирних процесах, як Мінські угоди, вже показала, що поразка може стати тимчасовим рішенням, яке не зупинить агресії, а лише заморозить конфлікт. Для учасників сценарій поразки означав би для України не тільки втрату територій, але й значний вплив на її відносини з іншими державами. Вони вказували на ймовірність ізоляції України у міжнародному контексті, втрату стратегічних партнерів і економічну деградацію.

Протилежність двом крайнощам становив проміжний варіант, який отримав підтримку 71% респондентів. Це сценарій, де Україна не досягає повної перемоги або повної поразки, а укладає компроміс, який дозволяє зберегти більшість своїх територій і гарантувати певний рівень суверенітету. Учасники зазначили, що для них цей варіант здається більш реалістичним в умовах постійного зовнішнього тиску та обмеженої підтримки з боку міжнародних партнерів. У такому сценарії Україна могла б отримати певні гарантії безпеки від міжнародних партнерів, але зберігати залежність від міжнародної економічної і політичної ситуації. Респонденти визнали, що компроміс може призвести до обмеженого відновлення територіальної цілісності України, але без повного відновлення статусу Криму та Донбасу. Вони вказували на те, що територіальні поступки, ймовірно, були б частиною мирного договору, однак більшість молоді згодна з тим, що важливо зберегти незалежність та не потрапити під контроль росії. Учасники вказували, що такий варіант дозволить уникнути значної ескалації конфлікту і навіть створити умови для економічного відновлення, однак це також створює значні внутрішні політичні розбіжності і проблеми для національної стабільності. Загалом, опитані особи вважали, що в умовах постійної війни це може бути єдиний варіант для стабілізації, хоча і не ідеальний, оскільки вимагає багатьох компромісів, які можуть бути важко сприйняті суспільством.

Як бачимо, результати соціально-психологічного моделювання ситуації «перемоги України у війні з росією» серед молоді демонструють різноманітні погляди та очікування щодо можливих сценаріїв завершення війни. Загалом,

молоді люди виявили високий рівень оптимізму, віри в перемогу України та готовності до значних жертв для забезпечення національної безпеки і стабільності. Більшість молодих людей вважає повну перемогу України найбільш бажаним варіантом. Однак для цього вони відзначають необхідність постійної міжнародної підтримки, зокрема військової та економічної допомоги, а також інтеграції в європейські та світові структури. Відновлення суверенітету та територіальної цілісності, стабільність у внутрішніх справах та модернізація державних інститутів є важливими аспектами цього сценарію. Багато молодих людей підкреслюють, що перемога дозволить Україні стати сильною, демократичною країною з розвинутою економікою та конкурентоспроможною армією. Проте цей сценарій також передбачає значні випробування та виклики, зокрема, можливі територіальні поступки та необхідність зміцнення внутрішніх інститутів для забезпечення соціальної та політичної стабільності.

Незважаючи на більшість оптимістичних поглядів, певна частина молодих людей висловлює побоювання щодо можливості повної поразки України, що мало б катастрофічні наслідки для країни. У такому випадку вони прогнозують глибоку політичну та економічну кризу, втрату національної ідентичності, погіршення умов життя та можливе встановлення проросійського режиму в країні. Водночас, вважається, що поразка може спричинити геополітичні зміни в Європі, посилення агресивної політики росії на пострадянському просторі та в Східній Європі.

Також існує розуміння, що повна перемога або поразка є надто крайніми сценаріями, тому для багатьох молодих людей більш реалістичним є проміжний варіант, де Україна досягає певних компромісів для досягнення мирного врегулювання. Це може включати збереження частини територіальної цілісності України, але з певними поступками. При цьому молодь підкреслює важливість міжнародних гарантій безпеки та підтримки для забезпечення стабільності в країні. Вони визнають, що компроміси можуть бути необхідними для досягнення мирного врегулювання, але водночас, це може викликати внутрішні конфлікти та дискусії про національну гідність і територіальну цілісність.

Відповідно, проведене соціально-психологічне моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» дає змогу стверджувати наступне:

1. Оптимізм і підтримка перемоги. Сучасна молодь активно підтримує ідею перемоги України, що є для них важливим елементом національної ідентичності та самостійності країни. Вони вірять у можливість економічного і політичного відновлення після війни.

2. Залежність від міжнародної підтримки. Зокрема, переважна більшість респондентів визнає, що для досягнення перемоги необхідна активна міжнародна підтримка, зокрема, у вигляді військової допомоги та санкцій проти росії.

3. Побоювання щодо поразки. Хоча повна поразка є малоімовірною для більшості, це викликає серйозні занепокоєння щодо можливих наслідків, таких як геополітичні зміни в Європі, зокрема, розширення впливу росії.

4. Визнання необхідності компромісів. Багато молодих людей визнають, що в деяких ситуаціях компроміс може бути єдиним шляхом до мирного вирішення конфлікту, проте такий сценарій також може викликати внутрішні соціальні та політичні розбіжності.

Отже, результати моделювання показують, що молодь надає великого значення перемозі, але також розуміє складність ситуації, враховуючи можливі компроміси та необхідність міжнародної підтримки для забезпечення стабільності країни після війни.

2.3. Рекомендації щодо оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»

Необхідність розробки рекомендацій щодо оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» обумовлена важливістю формування у молодих людей чіткої, обґрунтованої та конструктивної картини майбутнього після завершення конфлікту. Враховуючи високий рівень емоційної та психологічної напруги, яку переживає українське суспільство, особливо молодь, важливо створити

модель, яка допоможе зменшити стрес, забезпечить більш реалістичне сприйняття можливих сценаріїв розвитку подій та сприятиме формуванню психологічної стійкості і готовності до нових викликів. Розробка таких рекомендацій дозволить не лише покращити процес адаптації молодих людей до змін у суспільстві після війни, але й сприятиме розвитку позитивних соціальних і психологічних механізмів підтримки національної єдності та відновлення країни.

Насамперед визначимо можливості використання результатів соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією», що є важливим елементом для оптимізації майбутніх стратегій на національному рівні, особливо в контексті поствоєнного відновлення країни. Такий підхід сприяє як глибокому усвідомленню внутрішніх потреб молоді, так і формуванню стратегії щодо їх соціально-психологічної адаптації після війни. Результати цього моделювання можуть стати основою для розробки програм психологічної підтримки, соціальної інтеграції, а також для вдосконалення процесів відновлення національної ідентичності та громадянської єдності.

Завдяки вивченню різних сценаріїв розвитку подій, зокрема тих, які зосереджені на можливості перемоги України у війні, молодь зможе краще розуміти перспективи відновлення та адаптації. Вони стають залученими до процесу моделювання майбутнього, що дозволяє зняти психологічний стрес і тривогу, які виникають в умовах війни. Перелічимо деякі можливості використання результатів соціально-психологічного моделювання.

По-перше, результативне моделювання дає можливість усвідомити ситуацію через різні сценарії розвитку, таким чином надаючи молоді чітке уявлення про те, як війна може закінчитися та які будуть її наслідки для країни. В результаті, молоді люди краще усвідомлюють реальні ризики та можливості в умовах післявоєнного відновлення. Завдяки цьому, можна уникнути поширення песимізму або, навпаки, надмірного оптимізму, що може призвести до розчарувань у майбутньому. Замість цього, молодь отримує можливість оцінити перспективи з чітким розумінням можливих викликів, що допомагає їй психологічно підготуватися до реальних змін.

По-друге, результатами соціально-психологічного моделювання можна сприяти формуванню ефективних методів психологічної підтримки. Для цього необхідно враховувати не тільки фізичний, а й психоемоційний стан молоді, який змінюється через різні сценарії завершення війни. Врахування таких аспектів дозволить створити більш цілісні програми допомоги для молодих людей, спрямовані на збереження їхнього психічного здоров'я в умовах кризових змін. Такі програми можуть включати тренінги з розвитку стійкості до стресу, роботи з емоціями, а також допомогу у вирішенні конфліктів, які можуть виникнути внаслідок розриву старих соціальних зв'язків.

Третім важливим аспектом є створення соціальних ініціатив, що сприяють відновленню національної ідентичності. У результаті соціально-психологічного моделювання молодь може сформувавши більш чітке уявлення про свою роль у післявоєнному відновленні країни, що в свою чергу сприяє її більш активному включенню у процеси відновлення національних цінностей та культурної спадщини. Під час війни національна ідентичність стає основним фактором єдності нації, тому важливо, щоб молодь брала участь у культурних, освітніх та громадських заходах, що допоможуть відновити національну гордість.

Наступною можливістю є інтеграція результатів моделювання в освітні програми та шкільні курси. Залучення молоді до дискусій про майбутнє України після війни, обговорення варіантів відновлення та стабільності країни може стати важливим елементом освітнього процесу. Вказане допоможе виховати покоління, яке не тільки усвідомлює свою роль у державних справах, але й здатне до конструктивного вирішення соціальних проблем. Подібні освітні програми можуть включати курси з національної безпеки, економічного відновлення та відновлення інфраструктури, що дозволить молоді на практиці вивчати процеси відновлення. З іншого боку, результатами моделювання можна сформувавши програми, спрямовані на підтримку волонтерських ініціатив, де молодь активно долучатиметься до відновлення після війни, сприяючи розвитку громадянської відповідальності. Волонтерство в післявоєнний період стане важливою складовою соціальної інтеграції, адже в умовах відновлення

країни саме волонтери здатні стати основною силою для допомоги державі. Волонтерські ініціативи сприятимуть не тільки економічному відновленню, а й соціально-психологічному оздоровленню суспільства. Вони дозволять молодим людям на практиці виявити свою підтримку та внесок у майбутнє країни.

Важливою можливістю є також використання результатів моделювання для аналізу ризиків і побудови стратегій безпеки країни. Залучення молоді до обговорення можливих сценаріїв дозволить їй краще зрозуміти складність міжнародної політики та сприятиме розвитку критичного мислення, що в свою чергу підвищить її готовність до вирішення складних соціальних і політичних проблем в майбутньому. Це створює передумови для формування національної стратегії, в якій враховуються інтереси та погляди молодих людей, що є важливим для забезпечення довгострокової стабільності країни.

Не менш важливим є використання результатів соціально-психологічного моделювання для вдосконалення процесів комунікації між поколіннями. Після війни в країні можуть виникнути нові соціальні конфлікти, зокрема між старшим і молодшим поколінням. Розробка програм для подолання цих конфліктів через відкриті діалоги, медіацію та інші методи дозволить зміцнити соціальну єдність, покращити міжпоколіннєве порозуміння і забезпечити сталий розвиток країни. Завдяки соціально-психологічному моделюванню молодь може знайти свій шлях у післявоєнному українському суспільстві, враховуючи досвід старших поколінь і адаптуючись до нових соціальних умов.

Загалом використання результатів соціально-психологічного моделювання для оптимізації ситуації після перемоги України у війні є важливим інструментом для створення злагодженого і сталого суспільства. Воно забезпечує можливості для ефективної адаптації молоді, допомагає розвивати критичне мислення, формує патріотичні цінності та стимулює волонтерські ініціативи, що в кінцевому підсумку сприяють національному відновленню та соціальній згуртованості в післявоєнний період. Тому сформулюємо відповідні рекомендації щодо оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

1. Підвищення інформаційної грамотності молоді.

Однією з головних рекомендацій є впровадження програм, які підвищують інформаційну грамотність серед молоді. Це дозволить їм не тільки критично ставитися до інформації, що надходить, але й правильно оцінювати різні аспекти ситуації в Україні. Молодь повинна навчитися розпізнавати пропаганду, маніпуляції і фейки, а також знати, як використовувати достовірні джерела інформації для формування своїх поглядів. Це важливо, оскільки в умовах війни та постійного інформаційного впливу правильна оцінка подій є критичною для соціально-психологічного здоров'я молоді та стабільності суспільства.

2. Залучення молоді до процесу обговорення сценаріїв післявоєнного відновлення.

Організація відкритих дискусій, круглих столів і форумів для молоді, де вони могли б обговорювати можливі сценарії післявоєнного відновлення України, допоможе сформувати конструктивне мислення і спроможності до прийняття реалістичних рішень. Це дозволить молодим людям усвідомити роль кожного в процесах відновлення і підтримати відчуття належності до спільної справи. Під час таких обговорень важливо, щоб сучасна молодь могла вільно висловлювати свої думки, а експерти та лідери думок надавали аналітичні матеріали для кращого розуміння ситуації.

3. Створення програм психологічної підтримки та реабілітації для молоді.

В умовах війни молодь може переживати значні стреси та психологічні травми. Тому необхідно створювати програми, що включають підтримку психоемоційного здоров'я, надання консультацій та реабілітаційних послуг. Це допоможе молодим людям краще адаптуватися до післявоєнної реальності та зменшить рівень тривожності та депресії. Важливо, щоб ці програми були доступні для широких верств населення, в тому числі через онлайн-платформи, що дозволить охопити навіть молодь з віддалених регіонів.

4. Інтеграція соціально-психологічного навчання в освітні програми

Важливо ввести соціально-психологічні курси в навчальні програми, які допоможуть молоді зрозуміти механізми психоемоційних змін під час кризових

ситуацій. Це дозволить не тільки підготувати їх до стресових ситуацій, але й навчить технік самоконтролю, управління емоціями та стійкості. Тренінги з розвитку емоційного інтелекту допоможуть сформувати здатність до співчуття, толерантності та конструктивного вирішення конфліктів.

5. Розвиток критичного мислення через тематичні програми і дебати.

Критичне мислення є основою для оцінки реальності і прийняття зважених рішень. Для цього можна організувати програми, що включають дебати, симуляції реальних політичних та економічних сценаріїв, де молодь могла б представляти свої точки зору та аналізувати різні варіанти розвитку подій. Це також сприятиме розвитку аналітичних навичок і допоможе молодим людям уникати крайнощів у сприйнятті ситуації.

6. Підтримка волонтерських ініціатив серед молоді.

Молодь активно бере участь у волонтерських рухах, тому важливо підтримувати та сприяти розвитку волонтерських ініціатив. Це можна зробити через фінансування проектів, організацію тренінгів для волонтерів та залучення молоді до міжнародних гуманітарних програм. Волонтерська діяльність дозволяє не тільки допомогти у реальному часі, а й формує почуття гордості за свою країну та покращує соціальну згуртованість.

7. Формування патріотичних настроїв через культурні ініціативи.

Культурні заходи, спрямовані на відзначення досягнень України під час війни та її перемоги, мають великий потенціал у формуванні патріотичних почуттів серед молоді. Це можуть бути як освітні заходи, так і культурні події, де молодь може відчувати важливість власного внеску у перемогу. Ініціативи, що підтримують національну культуру, мову та традиції, сприятимуть не тільки моральному відновленню, а й зміцненню національної ідентичності.

8. Використання медіаплатформ для просування позитивних наративів.

Для формування в сучасній молоді конструктивного ставлення до післявоєнного майбутнього важливо використовувати медіаплатформи для просування позитивних наративів, історій успіху та надихаючих прикладів відновлення інших країн після конфліктів. Підтримка нових ініціатив та

особистих історій дозволить молоді побачити реальні перспективи для майбутнього, що має бути в основі соціально-психологічного моделювання.

9. Створення мережі молодіжних центрів для психосоціальної підтримки.

Важливо створювати спеціалізовані молодіжні центри, в яких молоді люди зможуть отримати підтримку як у плані психологічного здоров'я, так і в аспекті соціальної адаптації. Центри можуть надавати послуги у вигляді психологічних консультацій, груп підтримки, а також інші ресурси, які допоможуть молоді адаптуватися до змін і викликів, що постають у післявоєнний період.

10. Активне використання онлайн-інструментів для соціально-психологічної підтримки молоді.

Зважаючи на широку доступність інтернет-ресурсів, необхідно створювати онлайн-платформи для психологічної та соціальної підтримки, де молодь може знайти корисну інформацію, консультації, а також підтримку з боку однолітків. Це дозволить скоротити відстань і забезпечить доступ до допомоги для сучасної молоді з різних регіонів України.

11. Використання соціально-психологічних тренінгів для молоді.

Ініціативи для молоді можуть бути впроваджені в межах тренінгових програм, де молоді спеціалісти отримуватимуть підтримку з питань соціально-психологічної адаптації після війни. Це сприятиме їх кращій адаптації до умов роботи та соціальних змін, пов'язаних з післявоєнним відновленням.

12. Формування груп підтримки для молоді в умовах поствоєнного відновлення.

Після закінчення війни, на базі місцевих молодіжних організацій, потрібно створювати групи підтримки, де молоді люди зможуть обмінюватися своїми переживаннями та знаходити емоційну підтримку. Це можуть бути неформальні зустрічі або терапевтичні групи, що дозволяють відновити психологічну стабільність після складного періоду війни.

13. Залучення молоді до волонтерства і громадської діяльності.

Сучасна молодь повинна мати можливість брати участь у різноманітних соціальних ініціативах, які не лише допомагають відновлювати країну, а й

допомагають самій молоді знаходити сенс у своїй діяльності. Волонтерство має бути доступним для кожного, оскільки це допомагає формувати почуття громадянської відповідальності та взаємної підтримки.

14. Організація освітніх курсів на базі університетів і молодіжних центрів

Потрібно створити курси на базі закладів, які будуть спеціалізуватися на питаннях відновлення після війни, відновлення економіки, соціальних відносин та стабілізації країни. Така освіта дозволить молодим людям краще розуміти свій внесок у відновлення і дасть необхідні навички для адаптації до нових умов.

15. Підтримка міжнародної співпраці молодіжних організацій.

Необхідно активізувати міжнародну співпрацю між молодіжними організаціями України та інших країн, щоб отримати доступ до кращих практик, досвіду інших країн у післявоєнному відновленні та підтримці молоді. Це сприятиме міжнародній солідарності та дозволить обмінюватися корисним досвідом для кращого соціально-психологічного відновлення.

16. Створення національних ініціатив для молоді, спрямованих на відновлення національної ідентичності.

Відновлення національної ідентичності повинно бути одним із пріоритетів для молоді. За допомогою національних програм, ініціатив і культурних заходів потрібно активізувати процеси патріотичного виховання, розповідати про досягнення України, її культуру, а також залучати молодь до цих процесів.

17. Стимулювання участі молоді в наукових та технічних проектах відновлення країни.

Молодь повинна мати можливість брати участь у наукових і технічних проектах відновлення інфраструктури та економіки країни. Це дозволить їм не тільки зробити вагомий внесок у відновлення, але й відкриє нові можливості для професійного розвитку.

18. Створення спеціальних програм для молодих лідерів та активістів

Для розвитку активної громадянської позиції необхідно створювати програми для навчання молодих лідерів і активістів. Ці програми повинні включати не тільки теоретичні знання, але й практичні навички управління проектами, організації ініціатив та роботи з громадами.

19. Підтримка розвитку волонтерських рухів через соціальні мережі та платформи

Соціальні мережі є важливим інструментом для залучення молоді до волонтерських рухів. Важливо створювати онлайн-майданчики, де молодь зможе обмінюватися інформацією, організовувати спільні ініціативи та пропонувати ідеї для поствоєнного відновлення України.

20. Розробка стратегій підтримки для молоді в умовах післявоєнної економічної кризи.

Після закінчення війни економіка країни зазнає значних змін, тому потрібно розробити програми економічної підтримки молоді. Це можуть бути фінансові гранти, підтримка стартапів, стипендії та програми для підприємців. Перелічені заходи сприятимуть стабільності та розвитку економіки країни в довгостроковій перспективі.

Отже, рекомендації з оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» полягають у необхідності інтеграції різноманітних методів, які допоможуть молодим людям розвивати конструктивне мислення та позитивний погляд на майбутнє. Важливим є акцент на забезпечення інформаційної прозорості, психологічної підтримки, активного залучення молоді до процесів відновлення країни. Рекомендується створювати простори для відкритих дискусій, що дозволяють молодим людям формувати свої уявлення про майбутнє на основі реальних фактів і здорових емоційних реакцій. Також необхідно сприяти розвитку критичного мислення, підтримуючи молодь у формуванні збалансованих і реалістичних сценаріїв післявоєнного відновлення країни. Ці підходи допоможуть забезпечити психологічну стійкість, згуртованість та національну єдність у період після перемоги.

Висновок до розділу 2

1. Методи соціально-психологічного моделювання, такі як анкетування, участь у фокус-групах, інтерв'ю з представниками громадських та молодіжних організацій, моделювання сценаріїв майбутнього через брейнстормінг, відіграють ключову роль у формуванні уявлень молоді про перемогу України у війні з росією. Анкетування дозволяє зібрати об'єктивні дані про ставлення молоді до важливих аспектів війни та відновлення, виявити соціально-психологічні моделі, що визначають їхні очікування від майбутнього. Фокус-групи дають можливість глибше зрозуміти переконання молоді та аналізувати вплив медіа та соціальних мереж на формування їхніх уявлень. Інтерв'ю з представниками молодіжних організацій дає цінну інформацію про стратегії залучення молоді до активної участі в післявоєнному відновленні країни, а також формує розуміння її психоемоційного стану.

2. Проаналізовано результати соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» на основі методів анкетування, участі у фокус-групах та мозкових штурмах. Так, сценарій повної перемоги України у війні з росією був оцінений 18% молоді як найбільш бажаний і оптимістичний варіант. Сценарій повної поразки був сприйнятий 11% учасників як надзвичайно трагічний і безнадійний. Протилежність двом крайнощам становив проміжний варіант, який отримав підтримку 71% респондентів.

3. Розроблено рекомендації щодо оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією», суть яких полягає у необхідності інтеграції різноманітних методів, які допоможуть молодим людям розвивати конструктивне мислення та позитивний погляд на майбутнє. Рекомендується створювати простори для відкритих дискусій, що дозволяють молодим людям формувати свої уявлення про майбутнє на основі реальних фактів і здорових емоційних реакцій. Також слід сприяти розвитку критичного мислення, підтримуючи молодь у формуванні збалансованих і реалістичних сценаріїв післявоєнного відновлення країни.

ВИСНОВКИ

Проведене у кваліфікаційній роботі теоретичне й емпіричне обґрунтування соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» дало змогу зробити такі висновки.

1. Визначено основні наукові підходи до трактування поняття «соціально-психологічне моделювання». Соціально-психологічне моделювання визначено як процес побудови і використання абстрактних, спрощених моделей, які відображають психологічні та соціальні механізми, що діють у групах або суспільствах. Це метод, за допомогою якого дослідники намагаються зрозуміти і передбачити поведінку людей у певних соціальних контекстах, враховуючи індивідуальні, групові та колективні психологічні фактори. Трактують поняття «соціально-психологічне моделювання» демонструє різноманіття наукових підходів, кожен з яких акцентує увагу на різних аспектах соціальних і психологічних процесів. Психологічний підхід зосереджується на внутрішніх механізмах особистості та її взаємодії з оточенням, соціологічний підхід досліджує вплив соціальних структур і норм на поведінку індивідів та груп, а системний підхід дозволяє аналізувати складні взаємозв'язки між соціальними

елементами. Когнітивно-психологічний підхід акцентує увагу на процесах сприйняття та обробки інформації, в той час як конструктивістський підхід розглядає процеси формування соціальної реальності через взаємодію в групах.

2. Розкрито вікові та психологічні особливості молоді як особливої соціальної групи. Вивчення вікових та соціально-психологічних особливостей молоді є ключовим для розуміння динаміки їхнього розвитку та адаптації в суспільстві. Молодь, як особлива соціальна група, потребує підтримки, врахування її специфічних потреб і викликів, зокрема в аспектах самореалізації, соціалізації та подолання стресових ситуацій. Розуміння перелічених особливостей дозволяє створювати умови для більш ефективної інтеграції молодих людей у соціум, сприяє їхньому психоемоційному розвитку та дозволяє знаходити оптимальні шляхи для подолання складних періодів життєвих змін.

3. Охарактеризовано основні чинники та умови соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією». Показано, що національна ідентичність, патріотизм і соціальні цінності допомагають сформувати у молоді відчуття єдності та сили нації, що є важливими для психологічної стійкості та надії на перемогу. Інформаційна політика, роль медіа і соціальних мереж значно впливають на сприйняття подій і формування громадянської свідомості. Психологічний стан, емоційний досвід і освітній рівень сприяють усвідомленню причин війни та мотивують молодь до активних дій на підтримку перемоги. Соціальна підтримка та участь у громадських рухах допомагають молодим людям створити конструктивні моделі майбутнього, а міжнародна підтримка зміцнює впевненість у перемозі. Перелічені чинники взаємодіють, формуючи у сучасної молоді оптимістичне та реалістичне сприйняття перспектив після перемоги, що є важливим для соціально-психологічної стабільності та розвитку нашої країни.

4. Підібрано оптимальний методичний інструментарій для соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією». Виявлено, що методи соціально-психологічного моделювання, зокрема такі як анкетування, участь у фокус-групах, інтерв'ю з представниками

громадських та молодіжних організацій, моделювання сценаріїв майбутнього через брейнстормінг, відіграють ключову роль у формуванні уявлень молоді про перемогу України у війні з росією. Анкетування дозволяє зібрати об'єктивні дані про ставлення молоді до важливих аспектів війни та відновлення, виявити соціально-психологічні моделі, що визначають їхні очікування від майбутнього. Фокус-групи дають можливість глибше зрозуміти переконання молоді та аналізувати вплив медіа та соціальних мереж на формування їхніх уявлень. Інтерв'ю з представниками молодіжних організацій дає цінну інформацію про стратегії залучення молоді до активної участі в післявоєнному відновленні країни, а також формує розуміння її психоемоційного стану.

5. Проаналізовано результати соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією» на основі методів анкетування, участі у фокус-групах та мозкових штурмах. Так, сценарій повної перемоги України у війні з росією був оцінений 18% молоді як найбільш бажаний і оптимістичний варіант. Респонденти висловили переконання, що перемога України стане сигналом для всього світу про незламність національного духу і готовність до відстоювання суверенітету за будь-яких умов. Сценарій повної поразки був сприйнятий 11% учасників як надзвичайно трагічний і безнадійний. Молоді люди вказали, що поразка України у війні могла б призвести до серйозних геополітичних наслідків, які змінять баланс сил у Європі. Вони вважали, що росія, здобувши перемогу, могла б зміцнити свій вплив на пострадянському просторі, а також на території Східної Європи. Протилежність двом крайнощам становив проміжний варіант, який отримав підтримку 71% респондентів. За цього сценарію, де Україна не досягає повної перемоги або повної поразки, а укладає компроміс, який дозволяє зберегти більшість своїх територій і гарантувати певний рівень суверенітету. Учасники зазначили, що цей варіант здається реалістичним в умовах постійного зовнішнього тиску та обмеженої підтримки з боку партнерів. У такому сценарії Україна могла б отримати гарантії безпеки від міжнародних партнерів, але зберігати залежність від міжнародної економічної і політичної ситуації. Доведено, що молодь надає великого значення перемозі, але також розуміє

складність ситуації, враховуючи можливі компроміси та необхідність міжнародної підтримки для забезпечення стабільності країни після війни.

6. Розроблено рекомендації щодо оптимізації соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією», суть яких полягає у необхідності інтеграції різноманітних методів, які допоможуть молодим людям розвивати конструктивне мислення та позитивний погляд на майбутнє. Рекомендується створювати простори для відкритих дискусій, що дозволяють молодим людям формувати свої уявлення про майбутнє на основі реальних фактів і здорових емоційних реакцій. Також слід сприяти розвитку критичного мислення, підтримуючи молодь у формуванні збалансованих і реалістичних сценаріїв післявоєнного відновлення країни.

Перспективами подальшого дослідження можна визначити обґрунтування напрямків використання результатів проведеного соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агарков О. А. Технології соціальної роботи : навч. посіб. Запоріжжя : Мотор Січ, 2015. 486 с.
2. Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад / ред. Ю. Ткачук. Київ, 2019. 51 с. URL : https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/405/Youth_Engagement_Practices.pdf.
3. Антонюк А. О. Моделювання систем: навч. посіб. Ірпінь: ДФС України, 2019. 412 с.
4. Бандоріна Л.М., Лозовська Л.І., Савчук Л.М. Моделювання економіки : навч. посібник. Дніпро: УДУНТ, 2022. 154 с.
5. Бойчук А., Ільницька Н. Матеріали до історії сучасної російсько-української війни. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 26-46.
6. Бондар О. А. Специфіка моделювання економічних процесів. *Економіка та держава*. 2023. № 5. С.67-69.

7. Війна в Україні : соціологічний вимір / Компанія «Оперативна соціологія». URL : https://oper.so/pdf/war_in_Ukraine.pdf.
8. Вітлінський В.В. Моделювання економіки. Київ : КНЕУ, 2003. 408 с.
9. Волосевич І., Когут І., Жерьобкіна Т., Назаренко Ю. Вплив війни на молодь в Україні. URL : https://mms.gov.ua/storage/app/sites/16/Molodizhna_polityka/2023/Socdoslidjenja/Vpliv%20війни%20на%20молодь%20в%20Україні.2023.pdf.
10. Галів М., Ільницький В. Характер сучасної російсько-української війни (2014–2023): вітчизняний історіографічний дискурс. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 47-73.
- 10а. Гірняк А.Н. Психологічні особливості освітньої взаємодії осіб з різними суб'єктними характеристиками. *Психологічний часопис*. 2020. № 3 (35). Т. 6. С. 45–55. URL: <https://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/view/892/530>
11. Головенько В. А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів. *Український соціум*. 2022. № 2. С. 20-34.
12. Дідух І. Волонтерська діяльність як засіб для самореалізації та самовизначення особистості. *Освітній простір України*. 2017. №10. С. 115-120. DOI : <https://doi.org/10.15330/esu.10.115-120>.
13. Дослідження потреб і викликів молодіжних центрів України різної форми власності місцевого, обласного та національного рівнів. Проєкт Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза II», Міністерство молоді та спорту України. Київ, 2022. 124 с.
14. Економіко-математичне моделювання: навч. посіб. / за ред. О. Т. Іващука. Тернопіль: Економічна думка, 2008. 704 с.
15. Економіко-математичне моделювання: навчальний посібник / за ред. В.В. Вітлінського. Київ : КНЕУ, 2008. 536 с.
16. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за ред. І. Д. Звереві. Київ ; Сімферополь : Універсум, 2013. 150 с.

- 17.Задорожний Н., Бойчук А. Проблематика сучасної російсько-української війни. *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія.* 2023. Вип. 13/55. С. 108-140.
- 18.Захаріна Т. І. Напрями соціальної роботи з ветеранами війни. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : «Педагогіка. Соціальна робота».* 2023. № 1 (52). С. 55-59.
- 19.Звіт про внутрішнє переміщення в Україні : опитування загального населення. Раунд 13, червень 2023 р. / Представництво Міжнародної організації з міграції в Україні. URL : <http://nowar.nbuiv.gov.ua/section/40>.
- 20.Ільницький В., Куцька О. Періодизація російсько-української війни (2014–2022) в українському науковому дискурсі. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія.* 2023. Вип. 13/55. С. 162-177.
- 21.Ільницький В., Старка В., Галів М. Російська пропаганда як елемент підготовки до збройної агресії проти України. *Український історичний журнал.* 2022. №5. С. 43-55.
- 22.Казарезов А.Я., Ципліцька О.О. Економіко-математичне моделювання: навч. посіб. Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. 248 с.
- 23.Капська А. Соціальна робота: деякі аспекти роботи з дітьми та молоддю : навчально-методичний посібник. Київ : УДЦССМ, 2001. 220 с.
- 24.Комарніцька Л. М. Особливості технологій соціальної роботи з молоддю. *Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів : матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 27.9.2019 р.).* Ужгород : РІК-У, 2019. С. 45-47.
- 25.Коростильова А. Множинність концепцій щодо визначення поняття «молодь» та її граничних вікових меж. *Гілея.* 2014. № 87. С. 418-420.
- 26.Котловий С. А. Соціальна робота з молоддю : зміст і методи. *Актуальні проблеми соціальної сфери.* 2020. № 10. С. 37-38.

- 27.Левченко Н. Зміст підготовки майбутніх соціальних працівників до молодіжної роботи. *Social Work and Education*. 2021. Vol. 8, №3. Pp. 352-363. DOI : 10.25128/2520-6230.21.3.4.
- 28.Литвинова О.Б. Економіко-математичне моделювання і прогнозування. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 13-1. С.169-173.
- 29.Лісовець О.В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. Київ : Академія, 2011. 256 с.
- 30.Лук'яненко І.Г., Новік А.Ю. Моделювання впливу інтенсифікації міграційних процесів на соціально-економічну стабільність в Україні.*Бізнес-інформ*. 2021. № 5. С.123-133.
- 31.Лукашевич М.П., Семигіна Т.В. Соціальна робота : теорія і практика : підручник. Київ : Каравела, 2015. 368 с.
- 32.Математичні методи і моделі в управлінні економічними процесами / за ред. Малярець Л. М. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 420 с.
- 33.Мельникова М.В. Матричні методи макроекономічного планування: підхід до підвищення ефективності використання.*Збірник наукових праць ДонДУУ. Серія «Економіка»*. 2017. №1. С. 56-67
- 34.Мельникова М.В., Тарасевич О.В., Нестеров Г.Г. Моделювання взаємовідносин між міськими ВГК та партнерами з урахуванням наявної господарської компетенції. *Математичне моделювання в економіці*. 2015. №2(3). С.65-74.
- 35.Молодіжна робота : запитання та відповіді : навчально-методичний посібник для фахівців, які працюють з молоддю / за ред. І.В. Пешої. Київ : Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2020. 84 с.
- 36.Молодь та молодіжна політика в Україні : соціально-демографічні аспекти / за ред. Е.М. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2010. 248 с.
- 37.Моніторинг і оцінка результативності та ефективності політики у молодіжній сфері : кол. монографія / І.В. Пєша, В.С. Коляда, Н.В. Тілікіна та ін. Київ : Інститут молоді, 2023. 308 с.

38. Мосьондз М.В. Практики соціальної інтеграції сучасної молоді в українському суспільстві : монографія. Донецьк : НГУ, 2014. 140 с.
39. Національна молодіжна стратегія до 2030 року : Указ Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>.
40. Негрей М.В., Комар М.І. Моделювання міграційних процесів в умовах невизначеності економічної політики. *Підприємництво та інновації*. 2019. Вип.9. С.182-186.
41. Новік А. Ю. Використання імітаційного моделювання для дослідження міграційних потоків. *Економіка та держава*. 2019. № 4. С. 119-122
42. Новік А.Ю. Моделювання процесів внутрішньої міграції за допомогою методу системної динаміки. *Наукові записки НаУКМА. Серія «Економічні науки»*. 2017. Вип.1. Том 2. С. 103-109.
43. Овчарова В. Фактори ефективного здійснення соціальної роботи із залучення молоді до волонтерської діяльності на рівні громади. *Наука і освіта*. 2020. № 3. С. 138-149.
44. Овчиннікова О.Р. Моделі регіональної міграції населення. *Інтелект XXI*. 2017. Вип. 4. С. 27-33.
45. Овчиннікова О.Р., Куликов О.О. Детерміновані та стохастичні моделі. *Вісник КНУТД*. 2010. №5. С. 158-163.
46. Остапець Ю. Україна – Європейський Союз: формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій. Ужгород: РІК-У, 2023. 340 с.
47. Островський П.І., Гострик О.М., Добрунік Т.П., Радова О.В. Моделювання економічних процесів: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2012. 132 с.
48. Офіцинський Ю., Гриник Л. Війна Росії проти України. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. Вип. 13/55. С. 234-263.

49. Пеша І. В. Обґрунтування напрямів та завдань молодіжної роботи на рівні територіальної громади. *Інвестиції : практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 155-160.
50. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю : навчальний посібник. Київ : Компринт, 2023. 449 с.
51. Плохій С. Російсько-українська війна: повернення історії. Харків : Клуб Сімейного Дозвілля, 2023. 284 с.
52. Пріоритети розвитку реального сектора в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України : аналіт. доп. / за ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2024. 104 с.
53. Про молодь : Закон України від 10.12.2015 р. № 3621. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2SL00A.html.
54. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року : Указ Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>.
55. Про основні засади державної молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 року № 1414-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>.
56. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України від 21.06.2001 р. № 2558-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.
57. Психосоціальна підтримка в умовах надзвичайних ситуацій : підхід резилієнс : навч. посіб. / за ред. Н. Гусак. Київ : НУКМА, 2017. 92 с.
58. Ревенко Д.С. Структурний підхід до моделювання стійкості соціально-економічних систем. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2023. Вип. 6(68). С.225-230
59. Ревко А. М., Чех О. О. Соціально-економічні проблеми молоді в умовах трансформаційних змін. *Проблеми соціальної роботи : філософія, психологія, соціологія*. Чернігів : ЧНТУ, 2016. № 2 (8). С. 143-151.

- 60.Резнікова О. О. Стратегічні прогнози щодо завершення війни в Україні.
URL : https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-04/prognozi-schodo-zavershennya-viyni_110422.pdf.
- 61.Савельчук І.Б. Соціальні очікування молоді : від теоретичного осмислення до практичного застосування у воєнний та післявоєнний період. *Social Work and Education*, 2022. Vol. 9. №1. Рр. 113-121. DOI : <https://doi.org/10.25128/2520-6230.22.1.9>.
- 62.Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія. Київ : Академвидав, 2011. 384с.
- 63.Сатановська Л.А. Організація соціальної роботи з різними групами клієнтів : навч. посіб. Київ : НУБіП України, 2008. 308 с
- 64.Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
- 65.Сергеєнкова О. П. Вікова психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
- 66.Соціальна робота : становлення, перспективи, розвиток : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених (9 листопада 2022 року) / за ред. Нагірняка М.Я. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. 222 с.
- 67.Соціальна робота в умовах сучасних викликів : досвід і перспективи розвитку : колективна монографія / за ред. Ю. В. Палагнюк, О. Л. Файчук. Миколаїв : Ємельянов Т. В., 2022. 511 с.
- 68.Соціальний захист постраждалих від збройних конфліктів : навч. посіб. / уклад.: Т.П. Руденко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 34 с.
- 69.Соціально-економічні наслідки війни російської федерації проти України і шляхи їх подолання: матеріали наук.-практ. семінару (Київ, 30 листопада 2023 р.) / за ред. Г. Ситника. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2023. 88 с.
- 70.Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного періоду : навч.-метод. посіб. / за ред. А. О. Полянничко, А. В. Кирилюк. Суми : Цьома, 2020. 336 с.

- 71.Тлумачний словник-мінімум із соціальної педагогіки та соціальної роботи / упоряд. Л. В. Лохвицька. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 232 с.
- 71а. Фурман А.В., Гірняк А.Н., Гірняк Г.С. Громадський моніторинг роботи судів Тернопільщини. *Психологія і суспільство*. 2016. № 3. С. 122-128.
- 72.Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності : теорія і практика : монографія. Луганськ : Альма-матер, 2006. 320 с.
- 73.Якубова Л. До свободи крізь вогонь: Україна проти рашизму. Київ : Кліо, 2023. 268 с.
- 74.Яремко О.М., Гірняк Г.С. Медіація як базова соціальна послуга: повноваження органів місцевого самоврядування. *Галицькі студії: Юридичні науки*. 2024. № 6. С. 43-49.

ДОДАТКИ

Додаток А

Діагностичний інструментарій для соціально-психологічного моделювання молоддю ситуації «перемоги України у війні з росією»

Інструкція. Шановний респонденте! Прошу дати відповіді на питання анкети. Ця анкета допоможе дослідити соціально-психологічні уявлення молоді про можливі сценарії перемоги України у війні з Росією, виявити рівень інформованості, ставлення до різних аспектів конфлікту та визначити очікування щодо майбутнього країни. Опитування анонімне.

1. Як ви оцінюєте можливість політичного краху режиму в Росії як сценарій перемоги України?

- Дуже ймовірно
- Ймовірно
- Не впевнений/на
- Мало ймовірно
- Абсолютно неможливо

2. Які фактори можуть стати тригером для політичного краху режиму в Росії? (можна вибрати кілька варіантів)

- Військова поразка
- Економічна криза
- Повстання в тилу

Невдоволення суспільства

Інші (вказіть) _____

3. Як ви ставитеся до ймовірності очевидної військової перемоги України?

Вірю в це і підтримую

Це можливо за умови значної допомоги міжнародних партнерів

Це мало ймовірно, але спробувати можна

Це неможливо без серйозних внутрішніх змін у Росії

Я не вірю в можливість перемоги України

4. Що, на вашу думку, може стати визначальним для досягнення очевидної військової перемоги України? (можна вибрати кілька варіантів)

Допомога міжнародних партнерів

Власна військова стратегія України

Внутрішня дестабілізація в Росії

Технологічна перевага України

Інші фактори (вказіть) _____

5. Як ви оцінюєте ймовірність перемоги Росії у війні?

Висока ймовірність

Помірна ймовірність

Низька ймовірність

Абсолютно неможливо

Я не можу сказати

6. Які фактори можуть привести до військової перемоги Росії? (можна вибрати кілька варіантів)

Внутрішня дестабілізація в Україні

Позбавлення України міжнародної підтримки

Збільшення ресурсної бази Росії

Розкол українського суспільства

Інші фактори (вказіть) _____

7. Як ви ставитеся до ідеї компромісного миру між Україною та Росією?

Це можливий і оптимальний сценарій

Це можливо лише за зміни влади в Росії

Це мало ймовірно через позицію Путіна

Я проти компромісу з Росією

Я не маю чіткої позиції

8. Що, на вашу думку, є головною перепорою для досягнення компромісного миру?

Наявність Путіна при владі в Росії

Невизначеність щодо майбутніх кордонів

Недовіра між народами

Відсутність реальних мирних ініціатив

Інші причини (вказіть) _____

9. Як ви ставитеся до «корейського сценарію» (фактичний мир без формального визнання)?

Це прийнятний варіант для України

Це найкращий варіант, аби уникнути подальших конфліктів

Я не впевнений/на, чи це працюватиме

Це неприпустимо для України

Я не маю чіткої думки

10. Як би ви оцінили роль міжнародних миротворців у можливому післявоєнному відновленні України?

Це необхідно для підтримки миру

Це може бути корисно, але не є вирішальним

Миротворці можуть бути загрозою для суверенітету України

Я не вірю, що миротворці допоможуть

Не знаю

11. Які з наступних емоцій ви відчуваєте, коли думаєте про перемогу України? (можна вибрати кілька варіантів)

Надія

Піднесення

Впевненість

Страх

Невизначеність

Печаль

Зневіра

12. Чи вважаєте ви, що після війни Україна зможе повернутися до нормального соціально-економічного розвитку?

Так, Україна відновиться швидко

Так, але для цього потрібно багато часу

Ні, відновлення буде дуже важким

Ні, є сумніви щодо майбутнього розвитку

Я не маю чіткої думки

13. Як ви оцінюєте роль волонтерства в досягненні перемоги України?

Величезна роль, волонтери незамінні

Волонтерство важливе, але не є визначальним фактором

Волонтерство не має великої ролі у війні

Я не знаю, яку роль волонтери можуть відігравати

Я не вважаю, що волонтерство необхідне

14. Які з наведених чинників ви вважаєте найбільш важливими для стабільності України після війни? (можна вибрати кілька варіантів)

Відновлення економіки

Психологічна реабілітація населення

Встановлення соціальної справедливості

Збереження територіальної цілісності

Взаємодія з міжнародними партнерами

Інші (вказіть) _____

15. Що, на вашу думку, має стати головною метою України після перемоги у війні?

Відновлення суверенітету та територіальної цілісності

Побудова сильної економіки

Психологічне відновлення населення

Створення стабільної демократичної держави

Інші (вказіть) _____

Дякуємо за участь в опитуванні!